1
372.9482

Rud skole — 75 år

1912 — 1987

L
372.9482226
R
plus 002

29/4-94

I 372.9482 RUD
Rud skole - 75 år 1912 - 1987
02280231185002 LOKALSAMLING

Forord

75 år – fra 1912 til 1987 – er et tidsrom da det har skjedd mye i skoleverket.

I Rud skoles historie har det også skjedd mange ting, både på det ytre og indre plan. Rent bygningsmessig har skolen gjennomgått grunnleggende forandringer, ikke minst brannen under krigen bidro til det. Elevtallet har steget og sunket, fra de 120 som startet opp i 1912, med en topp på ca. 700 i 1976 og til de 196 som skolen har ansvar for nå i høst. Lover og planer som skolen har arbeidet etter, har skiftet gjennom årene, og skolens innhold har endret seg. I jubileumsåret opplever vi innføring av ny mønsterplan på 1. og 4. trinn, og mye arbeid er forbundet med dette. Skolen har ønsket å markere sitt 75-årsjubileum med et festskrift, der en har tatt med historikk og glimt fra 1912 og fram til vår tid. Dessuten er det hilsener fra mennesker som har tilknytning til og ansvar for skolen vår.

GRATULERER, RUD SKOLE!

Rælingen i oktober 1987
Jubileumskomiteen:
Ingeborg Brustad, Synnøve Wålbakken,
Asborg Teigen, Geir Grimstad,
Olaug Espe.

Rælingen bibliotek

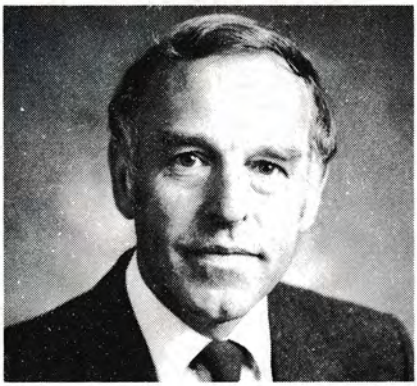

Gratulerer med dagen!

Nestoren blant skolene i Rælingen, Rud skole, fyller 75 år. Tar vi utgangspunkt i det ytre miljøet og utseende så kan man registrere at det er gått noen år siden starten. Tar man imidlertid utgangspunkt i det indre miljøet, er det i høy grad en vital og fremtidsrettet 75 åring!

Rud skole var i mange år den største skolen vår også i antall elever. Da Rælingen ble selvstendig kommune i 1929 gikk det hele 210 elever der. Rud er fortsatt en av våre sentrale skoler. Og det har gitt seg utslag i en sterk prioritering av budsjettmidler til modernisering. Flere millioner kroner er og vil bli anvendt på Rud til glede for elever, ansatte og ikke å forglemme befolkningen ellers i bygda.

Jeg vet jeg har hele kommunestyret med meg når jeg sier at skolen er symbolet på en riktig kombinasjon av:

– God skole og godt nærmiljø. Godt skolemiljø gir barna en god start i livet.

Selv om skolen har hatt og har trange forhold og dermed delvis begrensede arbeidsmuligheter, har Rud alltid beholdt siktemålet:

– Først og fremst et godt miljø for de små!

Lykke til med jubileet og lykke til i det videre arbeidet.

Med hilsen
Bjørn Andersen
ordfører

Skolesjefens hilsen til jubileet

Ved et jubileum er det nokså vanlig å ta et lite tilbakeblikk samtidig som en ser videre framover.

Mange minner dukker opp når jeg tenker på Rud. Ikke minst fra den tida jeg var styrer ved skolen. Av plasshensyn skal jeg likevel la minnene fra den tida ligge. I stedet skal jeg trekke fram et fra den tida «gamleskolen» sto der ruvende mot en ubebygd skogås i bakgrunnen. Nærmere bestemt var det høsten 1941 — altså før skolebrannen i 1943.

Jeg var elev ved Nordby skole, og skulle foreta etter datidens målestokk en lang utflukt. En skoletur på sykkel, og vi syklet fra Nordby til Rud. Underveis stoppet vi mange plasser, og lærer Brundin fortalte mye interessant om bygda vår. Vi fra Nordby synes vi kom til en svært stor skole. Under besøket ble vi kjent med mange, og gjenvisitt ble avtalt.

I dagens mønsterplan er det skrevet mye om læring i lokalsamfunnet, og at man skal gjøre seg bruk av nærmiljøet. Det er både viktig og riktig, men når alt kommer til alt, så er ikke det så nytt i skolesammenheng. Vi hadde bare ikke så fine ord på tingene den gang.

For å gjøre en lang historie kort tok det atskillige år før det sto et nytt skolebygg på tomta (1955). Det kom i forbindelse med en sterk boligreising, og det gikk ikke mange år før utvidelse måtte til (1961/62). Overgangen til 9-årig skole gjorde selvsagt også sitt.

Skolen gjennomgår nå nødvendig modernisering så langt mulig innenfor de bastante murveggene, det vil bedre arbeidsforholdene både for elever og ansatte. Arbeidet har dessverre tatt lengre tid enn beregnet, så jubilanten er ikke så «velkledd og oppstaset» som vi hadde håpet på.

I forbindelse med moderniseringen er det særskilt grunn til å gi skolens ansatte og elevene spesiell honnør. Rektor Brustad har sammen med alle sine hatt store påkjenninger den tida arbeidet har pågått.

Det er videre grunn til å berømme det sterke, positive engasjement alle har vist med god assistanse fra Andreas Bergersen for å nå fram til de beste løsninger. Positiv innstilling, sterkt engasjement og erfaringer til nå borger for at jubilanten kan gå framtida trygt i møte. Dere har til fulle vist at alle slags utfordringer enten det gjelder fysisk utforming eller målrettet skoleutvikling i pakt med nåtidens krav er til for å løses.

Jeg gratulerer elever, foreldre og hver enkelt medarbeider med jubileet og ønsker til lykke med nye, spennende og utfordrende år.

Helge Storsveen

Skolestyrets leder, Per Pettersen:

Til elever, foreldre og lærere – forhenværende, nåværende og framtidige på Rud skole

I vår kommune er det få, om noen, som har hatt kontakt med så mange gjennom årene som Rud skole. I hele 75 år har den vært tilstede – opplevd skiftende tider med både medgang og motgang.

Den opprinnelige skolen fra 1912 (reist 17 år før vi ble egen kommune) var en trebygning som senere ble påbygget, men brant ned i januar 1943. Rud ble bygget samme år som Holt skole (som fortsatt står der men ikke i bruk som skole).

Det er sikkert noen i Rælingen som forbinder Rud skole med den store hvite trebygningen, eller kanskje de provisoriske lokalene, som ble tatt i bruk etter brannen, og fungerte helt fram til 1955 da den første fløya på «nyskolen» sto ferdig.

Den andre fløya med gymsal, klasse- og spesialrom ble tatt i bruk i 1962.

Så Rud er som skole 75 år – men den har helt fram til våre dager gjennomgått fornyelse, – og dette pågår fortsatt.

Det var skolestyrets intensjoner at det nå pågående restaurerings- og oppussingsarbeidet skulle være avsluttet til jubileumsåret – både innvendig og utvendig.

Det at vi nå er på etterskudd skyldes i hovedsak at det meldte seg behov underveis som både kostnads- og arbeidsmessig har gjort det nødvendig å strekke ut oppussingen i tid. Dette har selvsagt også stilt elever og skolens ansatte overfor en del problemer med gjennomføring av skoledagen – men her må jeg berømme for god sportsånd og innsats fra alle berørte.

Rud skole kan, sammenlignet med de andre skolene i Rælingen, virke noe «kompakt». Med den ombygging og oppussing som pågår vil det bli bedre arbeidsforhold for både elever og ansatte – en skole som gir større fleksibilitet for ulike elevgrupperinger.

Men – kompakthet til tross – Rud er likevel en åpen og utadvendt skole. Skolens rektor i mange år, fru Brustad, eller – hu Ingeborg – som jeg foretrekker å si, har sammen med sine medarbeidere skapt et miljø på skolen som jeg setter høyt. Elever på Rud føler tryggheten og har et godt miljø for læring og utvikling.

På vegne av skolestyret ønsker jeg hele skolens personale, samtlige elever lykke til med jubileet og med de utfordringene som kommer.

Per Pettersen

Skolen slik den så ut etter at tilbygget kom i 1929.

Historikk

Brøyte seg rydning i svarteste skog,
plass til en stue og muld til en plog!
Hogge vekk alt som gjør skummelt og tungt,
hogge seg sol til alt fagert og ungt.
Bygge seg hjem hvor der før var fjell,
bygge det selv!

Rud betyr rydning. Her ryddet nybrottsmannen sine åkerlapper, og hovedgården lå rett nedenfor. Rud skole har fått navnet sitt etter denne. Med havnehager og udyrket mark omfattet Rud gård store vidder. Den var også i sin tid fogedgård for Nedre Romerike. Hovedgården, der fogden hadde sin bolig, ble i den tid flyttet til Rudsberget, som lå ved Nitelva. Her var det allfarvei både sommer og vinter. Rud var fogedgård fra ca. 1720 – ca. 1800.

Rundt 1800 var bygda delt i to skolekretser, Ytre og Øvre Rælingen. Hver av kretsene var igjen delt i tre roder, og skolen gikk på omgang mellom rodene. Landsskoleloven av 1860 innførte bestemmelsen om faste skoler i kretsene, og Rælingen fikk etter dette sin første store skoleutbygging. I 1860-årene ble tre skoler tatt i bruk. Disse skolene ble avløst av nye skoler etter århundreskiftet. Rud og Holt skoler ble tatt i bruk i 1912, og Nordby skole sto ferdig i 1918. Ved Rud skole kom det et tilbygg som ble ferdig like før kommunedelingen i 1929.

Litt om skoleordningen

By og land hadde den gang hver sin skolelov og hver sin skoleordning. I byene gikk barna på skolen hver dag, på landet var ordningen at elevene gikk annenhver dag. I storskolen ble det holdt seks timer pr. dag, i småskolen fem timer. Rud skole var fra starten av et typisk land-distrikt, og kom naturlig inn under loven som gjaldt i landkommuner. Folkeskolen var 7-årig, og elevene gikk 1–3 skoleår i småskolen, og 4–6 skoleår i storskolen. Ved kommunedelingen i 1929 var Rud skole den eneste av skolene i Rælingen som var 7-delt, og skolen hadde den gang 210 elever, ifølge tallene.

Etter kommunedelingen da det ble eget skolestyre for Rælingen, ble det vedtatt en del regler for fritt skolemateriell og for skoleboksam-

lingen. Det kan virke ganske raust når vi i dag kan lese om hva elevene fikk beholde av skolebøker når de sluttet skolen: bibelhistorie, forklaring, geografi, sangbok, grammatikk og ordliste. Noe mer knuslete virket nok bestemmelsen om at penneholdere og linjaler skulle leveres tilbake. Men å sammenligne er vanskelig, da dagens kostnadsnivå representerer noe som er helt forskjellig fra den gang. Reglene fastslo også at materiellet som ble kjøpt inn, skulle være av god kvalitet, så det fins kanskje en god del gamle skolebøker den dag i dag hos tidligere elever ved Rud skole?

I 1936 kom nye skolelover. Landsskoleloven utvidet skoletiden og innførte nye fag i folkeskolen. Kroppsøving ble obligatorisk, mens det var opp til kommunene å innføre fremmedspråk og skolekjøkken.

I 1939 kom «Normalplan for folkeskolen», der nye tanker og ideer om skole og undervisning fikk sitt gjennomslag. Denne planen lanserte arbeidsskoleprinsippet, men dessverre var ikke de økonomiske ressurser for å gjennomføre planen til stede. Også ved Rud skole ble det i mange år et stort gap mellom teori og virkelighet.

Gymnastikk på skoleplassen på gamle Rud skole. Læreren til høyre er M. E. Bugge. Huset i bakgrunnen ble også tatt i bruk som det første kommunehuset i Rælingen.

Krig og brann

Overalt prøvde okkupasjonsmakten og dens medarbeidere å sette sitt preg på skolen, og virksomheten på Rud ble også berørt av bestemmelser som skulle gjelde. Engelsk, som var innført som frivillig fag ved skolen, måtte erstattes av tysk. Det kom høytidelige rundskriv om forbud mot bruk av nisseluer, flagg og merker som ble brukt for å demonstrere. Med slike bestemmelser kunne det lett oppstå situasjoner i skolen som ikke alltid var så lette å takle. Men det fortelles at myndighetene i Rælingen ikke opptrådte aggresivt overfor skolen, og ingen lærer ble arrestert og sendt til Kirkenes.

Den største ulykke som rammet skolen i bygda under krigen, var at Rud skole brant ned til grunnen natten mellom 25. og 26.januar 1943. 12 klasser sto plutselig uten skolelokaler, og det var ikke lett å finne provisoriske løsninger. Den gamle bygningen med to klasserom stod heldigvis igjen, og med litt reparasjon kunne den benyttes. I Sundhagen forsamlingslokale ble det leid et rom, og skolen ble satt i gang igjen den 10. februar med redusert undervisningstid. Litt senere fikk skolestyret leie et klasserom på Heimen som da var overtatt av Nasjonal Samling. Ved å ta i bruk ettermiddagsundervisning greide en å få til en timeplan som ga alle klasser unntatt 5. klassene full lesetid.

Det ble kummerlige arbeidsforhold både for lærere og elever i mange år framover.

Gjenoppbyggingen av skolen ble forsinket av byggerestriksjoner og vanskelig økonomi. De første planer angående nytt skolebygg ble utarbeidet under krigen, men det skulle gå helt fram til 1955 før den nye skolen kunne tas i bruk. Skolebygningen som da sto ferdigbygd, hadde åtte klasserom, sløydsal og heimkunnskapsrom, men manglet gymnastikksal. Tilbygg måtte raskt planlegges, da utbyggingen av Aamodtområdet førte til at skolen ble sprengt etter få år. Det ble ny byggeperiode, og den nye fløyen kunne tas i bruk høsten 1962. Her var det seks klasserom, gymnastikkavdeling, naturfagrom, håndarbeidsrom, skolebibliotek og rom for lege og tannlege.

Fra 7-årig til 9-årig skole

I 1954 kom «Lov om forsøk i skolen» og i 1959 kom »Lov om folkeskolen». Disse ga kommunene anledning til å gjennomføre 9-årig skole, en ordning som krevde flere undervisningstimer på alle trinn. Rælingen hadde vansker med å tilpasse seg denne utviklingen. Gjenoppbyggingen av Rud skole var en oppgave som måtte prioriteres, og dessuten var det

Heimenbrakkene ble tatt i bruk som skolelokaler etter at Rud skole brant i 1943. Det var vanskelige år for skolen fram til 1955.

Lærerstaben før skolebygningen brant. Fra venstre: M. E. Bugge, Agnes Søyland, Anna Reistad Stabel, Olga Mork, Per Mork, Gunnar Tangen.

rask økning i elevtallet p.g.a. de nye boligfeltene som var under utbygging. Rommangel hindret derfor utvidelse av undervisningstida. Den gamle ordningen med at elevene gikk på skolen annenhver dag, måtte derfor opprettholdes helt fram til 1966. Det eneste som kom i tillegg var skolekjøkken (bare for jentene) og engelsk som ble lagt til en 4. skoledag og fra 1955 sentralisert til Rud skole.

Det måtte settes store ressurser inn når det gjaldt kommunens skoleutbygging, og de skoleplanene som ble utarbeidet, ble samordnet med generalplanarbeid som kommunen hadde satt i gang. Det ble virkelig tatt et krafttak i skolesektoren, og på fem år ble tre store skoler bygd, og kretsgrenser regulert. For Rud skole var dette av stor betydning, da elevtallet i 1964 passerte 600, og året etter steg ytterligere. Da Fjerdingby skole stod ferdig i 1966, begynte presset å letne, og da Løvenstad ble tatt i bruk allerede høsten 1967, ble det brukbare plassforhold ved skolen.

Som neste ledd i overgangen til 9-årig skole, ble «Lærerplan for forsøk med 9-årig skole» tatt i bruk i de fire laveste årskull fra skoleåret 1967/68. Det første ungdomsskolebygget måtte stå klart fra høsten 1970. Det var travle tider for skoleadministrasjonen som hadde sitt kontor på Rud skole. Men Marikollen ungdomsskole kunne ta i mot sine første 7-klasser i august 1970. I Juni 1970 gikk de siste 7-klasser ut fra Rud, og fra da av har Rud vært en to-parallellers 1–6 barneskole. I en periode har det vært tre-deling på enkelte trinn og i senere tid bare én klasse på trinnet i løpet av småskolen.

Framhaldsskolen

Undervisningen ved framhaldsskolen var i årene 1955–1971 i stor grad knyttet til Rud skole. Den teoretiske undervisningen foregikk fra 1955–1963 på Heimen, mens sløyd og skolekjøkken var lagt til Rud. Etter at tilbygget ved Rud skole sto ferdig, kunne all undervisning flyttes hit. Framhaldsskolen fungerte fram til 1971, den ble da avviklet i samband med overgangen til 9-årig skole.

Elevminner

Jenny Sørlie, elev som begynte på Rud skole i 1912.
Vi var 9 søsken som alle fikk sin skolegang ved Rud skole, og alle gikk for presten i Rælingen. I de tre første årene hadde vi Hanna Lien, og vi hadde det godt hos henne. Jeg kan huske at hun var fra Eidskog, og hun ble senere gift Rud.

Vi gikk den gangen hos lærerinne i småskolen i 3 år og i storskolen hos lærer i 4 år, og vi gikk på skolen annenhver dag. I 4. klasse fikk vi Per Mork som lærer, og jeg husker mange gode ting om ham. Han var en elskelig og fin lærer. Nella var hans første kone. Når han ble ergelig for noe i klassen, husker jeg at han kunne gå opp til Nella i lærerboligen i 2. etasje, og han kom rolig ned i klasserommet igjen etter en stund som om ingenting var hendt. Klassen satt stille og ventet mens han var borte, og inni oss var vi nok lettet over at hans sinne var forsvunnet. Vi hadde stor respekt for ham. Karakterer fikk vi både hos frøken og lærer. En gang ga Mork meg oppmuntringskarakter, det var moro.

Per Mork var glad i å undervise i sang, og han spilte orgel for oss. I sommerhalvåret tok han oss ofte med ut i skogen. Både naturfagtimer og historietimer kunne foregå utendørs. Han var friluftsmann, og det preget også hans arbeid som lærer. Han tok oss med ut på turer både sommer og vinter. Om skiutstyret ikke var helt i orden, hjalp han oss med det.

Jeg husker også at klassen var i byen, den gang Kristiania, for å se på steder. Blant annet var vi på Akershus festning. En slik tur kostet ikke mange ørene, det er rart å tenke på nå. Men for enkelte var en 50-øring mange penger den gangen.

Da vi sluttet skolen, kjøpte klassen en avskjedsgave til Mork, jeg tror det var et middagsservise. Hele klassen var da hos Nella og Per Mork i selskap, jeg husker det var fint og koselig. Jeg ser tilbake på min skoletid på Rud med glede. Selv om det var under 1. verdenskrig, hadde vi det tross alt godt. Det kunne i perioder være vanskelig å skaffe den maten en trengte. Vi måtte ofte reise lange veier for å få tak i melk f.eks. Jeg husker vi dro av sted med toget til Kløfta og Frogner for å kjøpe melk og egg.

I skolebygget var det to klasserom og et mindre rom. Det var ett rom til småskolen og ett til storskolen. Det minste rommet ble brukt til

Skolestyrer Per Mork. Lærer og skolebestyrer ved Rud skole fra 1912. Hans store interesse var natur og friluftsliv. Det preget også hans arbeid i skolen.

materialrom og diverse annet. I 2. etasje bodde skolebestyreren, og senere ble dette vaktmesterbolig.

Det ble bygd et hus ved siden av skolen, og under 1. verdenskrig ble dette brukt til rasjoneringskontor.

Mor var med og startet guttemusikken ved Rud skole. De hadde blå bukser og hvite bluser og båtluer. Vi syntes de var ordentlig flotte. Mine brødre, Per og Arne, var med og spilte. En som het Hansen fra Lillestrøm var dirigent. Det var ca. 20–25 stykker med i starten. Jeg husker også at de var i Oslo og spilte ved en 1. mai-feiring eller lignende, og det var ekstra stas og litt ærefullt.

Det ble holdt basarer og tilstelninger på skolen. Juletrefest ble holdt hvert år. Barn og voksne kunne delta. Når det gjaldt slike ting, var det stor oppslutning, og alle var med og hjalp til. Mitt inntrykk var at det var et godt samhold i skolekretsen, og selv om det kunne være trange tider og enkelte hadde det ekstra vanskelig, vokste vi barna opp i et godt miljø, det er slik jeg husker det i hvert fall. Det var jo ikke så mye samarbeid hjem-skole den gang. Var det spørsmål en ville drøfte, kunne foreldrene komme på skolen og snakke med læreren.

Biblioteket på skolen må jeg nevne. Det var ganske enkelt et skap med bøker. De første bøker jeg leste, lånte jeg der. Vi fikk låne bøker ettersom vi ville. Abonnement på barnebladet Magne fikk vi også gjennom skolen.

Leken i skolegården husker jeg jo. Vi lekte slåball, og vi kastet ball svært mye, vi jentene kastet ball mot veggen og hadde spill som gikk i en bestemt rekkefølge. Post og røver ble lekt, og vi lekte ringleker, slå på ring bl.a. Linjegymnastikk ble også holdt ute i skolegården.

Ruth Sandum, Rælingen Sykehjem, elev fra 1912:

Jeg var den yngste i den klassen som startet ved Rud skole i 1912, og jeg husker best skoleårene hos Per Mork i storskolen. Han var en rettferdig og grei lærer, og gjorde ikke forskjell på elevene. Jeg hadde det ofte vanskelig, for mor var død, og vi var fem søstre som måtte prøve å klare alt hjemme så godt vi kunne. Far hadde heldigvis arbeid, så det gikk på et vis. Jeg bodde ved Lund og hadde lang skolevei, og jeg husker jeg hadde vonde og harde støvler som jeg fikk gnagsår av. Våte og frosne var vi også mange ganger. Det var godt at det var skole bare annenhver dag, for da kunne vi arbeide og ordne litt hjemme de dagene vi ikke var på skolen.

Jeg husker at vi fikk god undervisning hos Mork, og at han tok oss med på turer. Helt oppe på Bjønnåsen var vi på ski, og det er jo bratt nedover igjen, men jeg klarte meg godt nedover alle bakkene. Jeg sklei og datt, men det var moro også. Ja, selv om det var en vanskelig tid, og trist fordi mor var borte, har jeg mange gode minner fra mine skoleår på Rud.

Per Weiby,
elev ved Rud skole, 1924–1931,
formann i tilsynsnemnda ved Rud skole gjennom en årrekke

Elevtiden

Per Weiby begynte på Rud skole i 1924. Han hadde fru Ribsskog som lærer i småskolen. De hadde klasserom i det brune bygget som senere ble brukt til kommunale kontorer. Drømmen var å komme inn i det egentlige skolebygget, det hvite huset fra 1912. Først i 5. klasse skjedde det, og det var en god opplevelse. Denne klassen hadde Gunnar Tangen som lærer i hele storskolen.

Olga og Per Mork. Sterke personligheter som har satt sitt preg på skolens virksomhet.

Tilsynsnemnda

Per Weiby kom senere i livet inn i skolestyret og ble formann i tilsynsnemnda ved Rud skole. Tilsynsnemnda hadde det formelle ansvar for skolen og førte tilsyn med skolelokalene. Per Weiby var mye på skolen for å høre hvordan forholdene var for lærerne. Etter brannen var det dårlige forhold, Per Weiby bruker betegnelsen kummerlig. Heimenbrakkene der en del av skolen holdt til, var gamle tyskerbrakker fra Volla. De ble kjørt opp og gjort i stand etter beste måte. Lærere i dag ville nok ikke funnet seg i slike forhold. Inventar og utstyr som ble brukt, var også skrøpelig.

Rud skoles fane var det tilsynsnemnda som fikk ordnet. Eika på Rudsberget ble valgt som motiv, en syntes det passet godt som symbol for kretsen her. Naturligvis var det også andre forslag som ble lagt fram, men etter drøftinger ble en stående ved det gamle treet på Rudsberget. En følte at dette var gjennomslag for en god idé.

Oppgaver for tilsynsnemnda ellers var 17. mai-arrangementet. Etter krigen kom jo feiringen av 17. mai i gang igjen. I Rud krets startet dette på Heimen, da Rud skole lå i ruiner. Tradisjonen som denne tilsynsnemnda la grunnlaget for, er videreført på en fin måte.

Det må også nevnes at nemnda fikk en stor oppgave med å være med i planlegging og utforming av den nye Rud skole som snart måtte bygges opp igjen. Per Weiby gjorde her sin innflytelse gjeldende, både gjennom herredsstyre og skolestyre og som leder av tilsynsnemnda ved skolen.

Skolestyrer Per Morks notater om Rud skole fra 1912 og utover.

Stoffet er levert inn av lærer Olga Mork høsten 1962 (50-årsjubileet).

Før 1912 var det i Rælingen bare to skolehus med ett klasserom i hvert, nemlig Åmodt skole i øvre Rælingen og Nordby skole i ytre Rælingen. Dessuten holdtes småskole på Åmodt og Hektner i leide lokaler. Barnetallet i hele Rælingen var ca. 170. En del barn, ca. 30, ble undervist ved Lillestrøm bruksskole fordi disse barns forsørgere hadde arbeid ved brukene der.

I 1911 ble tomt kjøpt til en større ny skole i øvre Rælingen. Valget av tomt skjedde under sterk dissens fordi mange mente det ville bli både dyrt og vrangt å skaffe vann til stedet. Herredets ordfører ingeniør Wessel, som synte stor interesse for saken erklærte da etter undersøkelsen at vann var å finne i en bergskorte ovenfor tomten. Så ble tomten kjøpt, og Rud skole bygget vinteren 1911–1912. Vannledning fra den nevnte bergskorte ble lagt året etter. Skolen ligger fritt og åpent på et av de vakreste utsynspunkter i vid omkrets.

Hovedbygingen er 15 m lang, 9,65 m bred og 10,50 m høy til mønet – utvendig målt. Der ble innredet to klasserom i 1. etg. det ene 9,30 m langt, 6 m bredt og 3,47 m høyt. Kbh. av dette rom er 193.626 m^3, og grunnflaten er 55,80 m^2 – Det andre er 8,66 m langt, 6,12 m bredt og 3,47 m høyt og har et kbh. og en grunnflate av henholdsvis 193,907 m^3 og 52,999 m^2.

I annen etasje ble innredet bolig til lærerinnen på stue, kjøkken og et mindre værelse, samt bolig til læreren på 2 stuer, soveværelse og kjøkken.

Under hele bygningen er kjellere. Det ene kjellerrrom ble innredet til sløyd, det andre var opprinnelig tenkt som lokale for husholdningskurser, men den tanken ble av pengehensyn oppgitt. Rommet er senere brukt som bryggerhus og vedbu. De to mindre kjellerrommene var husholdningskjellere for lærerinne og lærer.

Uthuset inneholdt 8 smårom, wc og dessuten to vedbuer. Slik rustet begynte Rud skole sin virksomhet etter sommerferien 1912. Der møtte 120 barn som ble fordelt på 5 klasser. Lærerinnen underviste i 1. og 2.

klasse og læreren i 3., 4. og 5. Barna i storskolen – de 3 siste klassene – gikk 2 dager i uken.

I 1913 var det samme skoleordning som i 1912 og samme klasseinndeling. 119 elever – altså 1 mindre enn i 1912.

I 1914 ble småskolen 3-delt. Lærerinnen underviste i alle 3 klassene. Læreren arbeidet som før i de 3 øverste klasser. Barnetallet var da steget med 14 til 133.

I 1915 var det ved Rud skole fremdeles 6 klasser. Lærerinnen underviste i de 3 første, læreren i de tre øverste. Barnetallet var 138 – altså en tilvekst fra året før på 5 elever.

I 1916 6 klasser. Barnetall 145. Tilvekst fra forrige år 7 elever.

I 1918 – etter virketid av 6 år, var Rud skole sprengt. Et forslag om å dele kretsen på en slik måte at bygdestrøket mellom Sand og Åmodttajet ble liggende i Holt krets møtte sterke protester fra nettopp dette strøket, og ble oppgitt. Derimot ble det av kommunen bevilget de nødvendige midler til et nybygg ved skolen, forutsetningen var at dette nybygg, som er 11,5 m langt og 7,5 m bredt – utvendig målt, skulle brukes som klasserom midlertidig og senere, når skolen engang fikk klasserom nok, gå over til gymnastikklokale. Etter at huset sommeren 1918 var oppsatt, ble storskolen delt i 4 klasser med 2 lærere og 19 ukers undervisning i hver klasse. Småskolen fortsatte som før (fra 1914) med 3 klasser à 12 uker pr. klasse. Antallet av barn var da 159, altså en tilvekst på 7 elever.

I 1919 samme skoleordning, klassedeling og lesetid som i 1918. Barnetallet steg med 2 elever til 161.

I 1920 ble småskolen sprengt. Den gamle tanken om å tildele Holt krets en part ble atter aktuell, og atter oppgitt. Ved en tverrvegg deles det nye provisoriske lokale i to provisoriske, ny lærerinne ble ansatt og driften av Rud skole kunne fortsette med 8 klasser. Den ene lærerinnen leste i 1a og 1b, 15 uker i hver klasse, den andre i 2. og 4. klasse med samme lesetid. I de 4 storskoleklasser var, som to år før, lesetiden 19 uker pr. klasse. Barnetallet steg i 1920 med 19 elever til 180.

I 1921. Skoleordning, klassedeling og lesetid som i 1920. Barnetallet økte med 11 elever til 191.

I 1922. Likeså. Barnetallet steg med 2 elever til 193.

I 1923. Likeså. Barnetallet steg med 13 elever til 206.

I 1924, samme skoleordning, lesetid og klassedeling både i storskolen og småskolen. Barnetallet steg med 7 til 213.

I 1925 sprengtes for 3. gang rammen om Rud skole. For å unngå

Rud skole slik den så ut før brannen i 1943. Den eldste bygningen overlevde brannen og ble brukt som skole under krigen.

nybygg ble lærerleiligheten i hovedbygningen omgjort til 2 midlertidige klasserom, en lærer og en lærerinne ble ansatt og skolen fikk i alt 12 klasser (de 5 første parallelldelt og de 2 siste udelt). Lesetid i småskolen 15 uker og i storskolen 19 uker. Barnetallet steg med 33 til 246.

I 1926 samme klassedling, skoleordning og lesetid som i 1925. Barnetallet steg med 10 elever til 256.

Ved innvielse av Rud skole 7/12-1929 ved skolebestyrer Per Mork.

Når vi lærere av en viss folkeskikk er forpliktet til å si takk for Rud nye skolebygning, da er det grunn for oss til å spørre: «Hvem skal takke?» og «Hvem er vi?»

Det første er enkelt å svare på, vi skal takke skolestyre og herredstyre, i det hele de kommunale myndigheter som har arbeidet med saken. Vi gjør det. Og vi gjør det i samme grad av ærbødighet som byggverket er stortenkt. Gjennom disse myndigheter rekker vi hånden til skattebetalerne og Akershus fylke.

Det må dessuten være oss undt å sende herr arkitekten en vennlig tanke. Der er bygget så mange stygge skoler fra 90 årene og utover til 1920 at vi kunne ha grunn til å frykte noe av hvert. Ved å bruke Nissens plan er vi derimot på trygg vei. Allerede nå begynner den å vise et

tiltalende ansikt. Fullført vil den gi landskapet en mine av noe fornemt som har dyrebare røtter i seg fra skolegårdene utover Romerike. Jeg tror ikke Rælingen vil angre på valget. Vakker skole lokker på vakkert folk. Når innflyttere av beste stoff ser en slik ting, da vil de stanse og undersøke om der mangler gardiner i en aller annen leilighet.

Byggekomiteen ligger oss særlig på hjertet. Den må vi takke. Vi vet at den hadde et meget vanskelig arbeide, og vi har sett hvordan oppgaven ble løst. Byggekomiteen grep saken i hornene allerede fra først av som enhver alvorlig sak skal gripes av voksne menn, de hadde skolens beste å styre etter selv da de måtte våge noe. Resultatet ser vi. Skolen er ikke bare vakker og praktisk, men også inntil minste detalj et truverdig verk.

Men hvem er så vi som takker? Generatorene er vi – kraftkilden om noen så vil. Med all honnør for offentlig pengeofring, de dyre veggene eier ingen arbeidsevne før vi blir satt i sving. Men da skal værsågod også de døde veggene holde skole sammen med oss om alt går som det bør gå.

Skole er et spill av lys og skygge i lærerens hjerne først og fremst. Der blir nemlig tanken utklekket og formet, stemningen dukker der opp og legger seg under tanken og gir den tyngde. Er vi uopplagt en gang imellom og mister stemningen – øyeblikkelig reagerer klassen og tenker som så: «Det der kan læreren tukle med på egen hånd – Vi drar krok så lenge» – og skolerommet brådør. Fremskrittsviljen som i gode timer kan ligge så tett at en gjerne kan skjære i den med kniv – den er plutselig borte. Man skulle tro at når skole er så fint et spill, så yrende mikroskopisk en greie i innerste hjulverket, da måtte selv den minste forstyrrelse være livsfarlig for arbeidet. Det er den også. Derfor maler vi vinduene og hater vi bilene. Men verre enn både bilene og vinduene er de tankedjevlene som avles av motgang. Vi har ordet for å være et nærtatt folk vi lærerne. Vi tåler så lite. Småting som folk med gjengse nerver sover seg bort fra, det ulmer og uroer oss. Sant hvert evige ord. Livsforsikringsselskapene kan vitne, og bare nå ikke pensjonskassen spekulerer i det stakkar.

Men da var det lurt av Rælingen kommune å bygge oss en såpass vakker skole. Hvor nærtatt vi er, her skal vi ikke komme i ulage fordi vi vantrives. Eier vi så sant en kjerne av vett og hjertelag å arbeide med, ligger de ytre forhold utmerket an. Det er derfor vi takker. Og det skal bli vår beste takk at vi legger oss ærlig i seletøyet. Det skal bli oss en æressak å holde Rud skole på høyde.

Nå betyr ikke det at vi først heretter akter å begynne. Jeg vet hva

lærerne har arbeidet ved Rud skole fra 1912. Det har vært en iherdig kamp. Men vi er ofte blitt hemmet og hindret av de ytre forhold ved skolen. Det er kanskje umaken lønt i dag å minnes at Rud skole til i år har hatt samme husrom praktisk talt som Holt og Nordby + fra 1918 bygningen som nå er kommunelokale. Med disse lokaliteter måtte vi på slutten av vår trengselstid ta i mot 300 barn – altså tredjeparten av alle skolebarn i hele Fet herred. Men det var 9 skoler det. Det betyr at vi hadde niendeparten av husrom og tredjeparten av elever. Skulle ikke det si et ord til vår unnskyldning når vi stadig tar fram de beryktede tiggerlistene våre? Var det rart om vi ble urolige og kanskje litt utidige da ansøkningene om å bygge ble avslått av formannskap og herredsstyre i 1927. Vi visste på en prikk hvordan det ville gå året etter – og det gikk som vi sa. Vi måtte redde oss ut av knipen med skole på Heimen, ettermiddagsundervisning, vikariering og skifte av klasser både hit og dit.

Ennå mangler vi en vesentlig ting og det er den 7. lærer. Etter kretsreguleringen med Holt klarer vi oss med 6 lærere. Men da må halvparten av alle skolebarn skifte lærer 3 ganger. Det verste er at vi får ingen fast ordning. Vi kan planlegge å slå sammen 6. og 7. klasse, men plutselig renner de over. Hva så? Da må vi bryte ordningen og slå sammen andre klasser hvor der kanskje er flyttet bort noen barn. Det betyr et ekstra lærerskifte igjen. En klasse har nå byttet lærer 5 ganger på 2 år.

Barna vil takke nyskolen selv. De vil gjøre det ved å bli bra borgere av Rælingen kommune, og noen bedre takk kan ikke kommunen få.

Men jeg vil hilse fra dem.

Per Mork

Det nye tilbygg til Rud skole innvies lørdag

En vakker høitidelighet. Stor tilslutning av kretsens innvånere.

Innvielsen av Rud skole innlededes av et stemningsfullt preludium for orgel og violin av Håland, fremført av Harald og Kalmar Tomt.

Skolestyrets formann, Asbjørn Dørumsgard, ønsket den store forsamlingen velkommen til innvielsen, spesielt hilste han velkommen fylkesskolestyrets formann, Opsand, sekretæren Ivar Beite, skoleinspektør Magnus Eriksen, Bærum og prost Refsum.

Efter avsyngelsen av «Hvad solskin er for den sorte muld», redegjorde byggekomiteens formann, ingeniør Helgesen, for bygningens tilblivelse. Den nedsatte byggekomite hadde bestått av Helgesen, Kristoffer Thoresen og Karl Falla. Tegningene var utarbeidet av arkitekt Nissen.

Efterat saken var behandlet av herredsstyret og planene var godkjent blev der utstedt anbud og byggmester G. Gundersen blev antatt til opførelse av bygningen. Denne har et flateinnhold på 135 kvm. og er oppført av 3 toms planker, og arbeidet er gjort så solid og godt som det var mulig med de midler man hadde til rådighet. Der er to klasseværelser i hver etasje. Disse er omtrent like store og har en gulvstørrelse på 55 kvm. Høiden fra tak til gulv er 3,20 meter. Grunnmurene er oppført av betong og Kjelleren har en dybde på 3,20 meter. Der er innlagt ventilasjon efter det system som er godkjent av Aker.

Ved siden av skolerummene er der trappeoppgang til annen etasje og nedgang til kjelleren. I et litet tilbygg hvor inngangen er anbragt er der blitt et mindre rum som vil kunne benyttes til bibliotek.

For det øvrige arbeids vedkommende er installasjonen utført av installatør Bergersen, innlegningen av vann og vask av O. M. Tingsrud, malingen av Fladeby og centralvarmningsanlegget av E. Sunde & Co., Oslo. De samlede utgifter beløper sig til ca. 35 000 kroner.

Byggekomiteens formann rettet en takk til alle som har deltatt ved opførelsen for den interesse som var vist og den gode måte arbeidet var utført på. Spesielt rettet han en takk til vaktmester Elverhøi som hadde ført det daglige tilsyn med arbeidet.

Efter avsyngelsen av en salme holdt prost Refsum innvielsestalen. Prosten omtalte innledningsvis skolens opgave efter loven, og dernest skolens opgaver når det gjaldt religionsundervisningen. Han minnet videre om lærernes vanskelige opgave og la dem på hjerte at de måtte arbeide på sin utvikling for til stadighet å kunne yde det beste.

Prosten sluttet med å uttale håpet om at den nye skole måtte bli til glede og gavn for både store og små i kretsen.

Byggekomiteens formann overleverte derpå den nye bygning til kommunene.

Ordfører Dørumsgard mottok skolen på kommunens vegne. Han rettet en takk til alle som hadde deltatt ved opførelsen. Videre rettet han en takk til fylkesskolestyret for utvist velvilje og bistand. Av utgiftene til skolen vil man få halvt fylkesbidrag. Kommunens del av utgiftene dekkes for den vesentligste del ved tidligere avsetninger. Der står nu igjen et restbeløp på kr. 2500.00. Dette vil bli opført på neste års budgett. Videre rettet ordføreren en takk til skattyderne – de som har lagt ryggen til. Han håpet at man når uviklingen gjorde det nødvendig, kunde ta det neste løft – et tilbygg på den annen side. Først da vilde skolen få sitt rette utseende. Ordføreren sluttet med å uttale håpet om at bygden vilde få renter av pengene i flinke barn som gjør bygden og landet ære. Han overleverte derpå bygningen til skolestyret. Den blev mottatt av nestformannen Olav Antonsen som takket kommunen og fylket for den prektige skole. På kretsens vegne blev skolen mottatt av kretsformannen, Trygve Aarmoe som igjen overleverte bygningen til skolebestyrer Mork, der bl.a. uttalte at det vilde være en æressak for lærerpersonalet å holde Rud skole på høide med nabobygdenes.

Fylkesskolestyrets formann, Opsand og sekretæren, Beite, talte derefter i anslående ord om det samspill der alltid måtte være mellem skole og hjem for å nå et fruktbrigende resultat av skolens arbeid.

Efter innvielsen holdt skoleinspektør Magnus Eriksen et interessant foredrag om skoler i utlandet og skildret meget utførlig en rekke besøk i skoler i Gøteborg, Kjøbenhavn, Hamburg og Berlin.

Tilslutt var det bevertning med kaffe og smørbrød. En stor del av kretsens innvånere var møtt frem til innvielsesfesten.

(Akershus Arbeiderblad (Akershus Social-Demokrat), Lillestrøm, mandag 9. desbr. 1929.)

Minner fra Rud skole v. Bjørn Bugge

Dette er fotografier av Rud skole i 1920–30 åra, slik den var inntil brannen i 1943. Eldst var huset på «fjellet». Der var det to klasserom, som også ble benyttet etter brannen, da skolen var spredt på flere lokaler i bygda.

Hovedbygningen ble ikke ferdig, men en fløy ble bygd på, som fotografiene viser. Der holdt de yngste til med sine frøkner, senere fruer Mork og Stabel og fru Ruud. I den største bygningen var klasserommene for «storskolen», skolebestyrer Mork med orgelet, og lærerne Magnar E. Bugges og Gunnar Tangens. Agnes Søiland hadde også storskoleklasser i sitt klasserom i tilbygget. I kjelleren var det sløydsal. Der hadde guttene tresløyd to uker sammenhengende hvert år, mens jentene hadde håndarbeid, dvs. strikking og søm, på sin håndarbeidssal i tilbygget.

I annen etasje i hovedbygningen bodde vaktmesterfamilien Elverhøi. Den stod for oppsyn med skolen, reparasjoner og reingjøring.

«Cuttingdamer» i 7. klasse 1926.

Rud skole 1929 — 1943.

Mellom klasserommene i første etasje var det store dobbeltdører. Når de ble slått på vidt gap, åpnet det seg en stor festsal. Der hadde vi f.eks. den store årlige juletrefesten. Det var alltid en strålende fest, med et mylder av lys og festkledde barn og voksne omkring det veldige glitrende juletreet. Skolens guttemusikk-korps under dirigent Fuglesang spilte til sangen rundt juletreet og til julelekene.

Livet i skolegården var vel ikke så mye annerledes enn nå. Guttene fór omkring etter hverandre i «sisten» eller knuffet og ertet hverandre. Det hendte også at noen røk i hop i ryggtak. Det gjaldt å være sterkest i klassen. Jentene kastet ball mot uthusveggen eller hoppet paradis som de streket opp i grusen, eller lekte ringleker.

Skolen hadde ingen gymnastikksal. Et av fotografiene gir et inntrykk av gymnastikkundervisningen i sommertiden ute på gårdsplassen. Det var ellers vanlig å bruke den siste skoletimen i uka til ball-leker i skolegården. Det stod «lek» på timeplanen.

Elevene gikk annenhver dag på skolen. Hver lærer hadde altså to klasser. De kvinnelige lærerne hadde småbarna de tre første årene. De hadde mindre lønn enn sine mannlige kolleger, som overtok etter tredje

klasse og førte elevene ut sjuende klasse. Elevene forlot skolen etter en slags intern eksamen, men noen kunne «dumpe», så de måtte gå et år om igjen. Det kunne også hende lærerne bestemte at enkelte elever ikke skulle flyttes opp fra et lavere klassetrinn til et høyere. Det var en forferdelig skam å være «gjensitter». Men systemet var så hjerteløst.

Mobbing forekom den gangen også, selv om ordet ikke var oppfunnet. Enkelte måtte finne seg i stygge oppnavn. Noen ville alltid hevde seg på andres bekostning, og en måtte helst ikke være «lausunge», ha en far som drakk, eller være av taterslekt. Men ungene fra de forskjellige strøk i bygda holdt sammen. Daglig gikk det til skolen store flokker lange veier fra Hagan (Stalsberghagen) i den ene enden ava skolekretsen, og Sundhagen/Sand i den andre, og fra Dammensvika og tettbebyggelsen på begge sider av Nedre Rælingsveg (Nyvegen) og bakkene opp mot skolen. Dette var arbeiderstrøk som ble hardt rammet av arbeidsløshet og nød i 1930-åra. Mange kom på «forsorgen». Det var ikke lett for mange barn, og samfunnet straffet strengt dem som ikke viste det rette moralske sinnelag. For simple tyverier kunne de i verste fall bli sendt på skolehjem, oppdragelsesanstalter som Bastøy. Det hendte.

Men det var mange som arbeidet seg opp fra små kår, selv om de måtte ta til takke med jobber som visergutter etter folkeskolen. Flid ble belønnet. For en lærer som selv var elev ved Rud skole i 1930-åra, kan nok undervisningen den gangen virke nesten primitiv, med mye utenatpugging og leksehøring. Men den må ha vært effektiv. Elevene fikk solide basiskunnskaper. Vi hadde mye mindre undervisning enn bybarn, som gikk på skole seks dager i uka. Likevel viste det seg i 1940, da ungdom fra Rælingen måtte reise til Oslo for å få videre skolegang, at vi slett ikke stod tilbake for byungdommen, iallfall i norsk og regning. Men engelsk hadde vi ikke hatt, og vi kunne nok mindre i enkelte andre fag.

Bjørn Bugge

Fhv. skolesjef Leiv Teigland

Da elevbølgen nådde Rud skole

F.h.v. skolesjef Leiv Teigland. Skolestyrer ved Rud skole 1959 — 1961.

Det skulle gå 12 år fra brannen i 1943 til en ny skole reiste seg av asken. Noen fugl Føniks oppsto nok ikke, derimot en solid betongbygning som ruvet i landskapet. Tanken var vel at i motsetning til den gamle skolen skulle den nye motstå både ild og andre naturkatastrofer. Fleksible skolebygg var ennå ikke kommet på moten midt i 50-åra, dessuten var det fortsatt restriksjoner på det meste, også skolebygg.

Kommunen ønsket en skole med 10 klasserom + spesialrom. Departementet reduserte romprogrammet til 8 klasserom + sløydsal og heimkunnskapsrom. Gymnastikksal kunne det ikke bli, og klasserommene måtte ikke overstige 48 kvadratmeter.

Skolen åpnet høsten 1955 med 288 elever fordelt på 13 klasser. Elevene gikk annenhver dag den gang, så det var brukbar plass de første par år. Men prosessen var alt på gang som skulle fylle skolen til randen, ja, til og med «oversvømme» den. Det første boligbyggelag ble nemlig stiftet samme år som skolen ble tatt i bruk. Flere kom etter, og i løpet av en 10-årsperiode ble over 500 leiligheter ferdige i Rud krets. Dette gav naturligvis flere skattebetalere, men også flere elever. Gevinsten i kroner og øre var kanskje tvilsom, og for skolen ble det en tøff periode.

Skolen var ikke engang tatt i bruk før elevstatistikken som dannet grunnlaget, var foreldet, og i 1956 vedtok skolestyret å planlegge tilbygg. Dette gikk tregt, hele 3 år tok det før romprogrammet ble vedtatt. Tilbygget skulle inneholde 6 klasserom, tegne- og håndarbeidsrom, gymnastikksal, naturfagrom, lesestue + nødvendige birom. Men det

Den nye Rud skole. 1. byggetrinn sto ferdig i 1955.

Lærerstaben som tok den nye skolen i bruk. Fra v.: M. E. Bugge, Ingeborg Brustad, Olga Mork, Anna Reistad Stabel, Gunnar Tangen (skolestyrer) og Olav Tveter.

skulle gå ytterligere 3 år før bygget kunne tas i bruk. Det var nemlig kvoter på skolebygg den gang, og kommunene sto faktisk både i skolekø og lånekø.

Imens vokste elevtallet fra måned til måned. Klassedelingen som skolestyret vedtok i januar, måtte som regel justeres når skolen tok til etter sommerferien. Det gikk sånn noenlunde til høsten 1960. Da sprakk det, 18 klasser måtte ha plass, 2 mer enn det var mulig å få inn. Valget sto mellom å skaffe andre lokaler eller å drive ettermiddagsundervisning. Det siste ble valgt. Året etter økte klassetallet til 20, da hadde elevtallet steget med 23% i siste 3-årsperiode.

Skoleåret 1961/62 ble nok det verste både for elever og lærere. Byggearbeidene var nå kommet i gang for fullt med all den støy det medførte av skyting, støping, transport m.v. Dessuten måtte skolegården avstenges, så trengselen var like stor både ute og inne. Det føltes derfor som en befrielse da tilbygget kunne tas i bruk høsten 1962, og noen bedre gave til 50-årsjubileet kunne ikke kretsen fått.

Elevtallet hadde nå passert 500, men boligbyggingen pågikk fremdeles i like stort tempo, og plassproblemene var på ingen måte løst. Fortsatt

måtte en ty til nødløsninger, og Heimen ble atter redningen. Skoleåret 1964/65 måtte 4 klasser gå der, året etter 5 klasser. Høsten 1964 passerte elevtallet 600, og i 1965 var toppen nådd med ca. 700. I tillegg kom framhaldsskolens 2 klasser som fra 1963 ble plassert på Rud.

Like foruroligende som stigningen i elevtall var skoleordningen. Rælingen hadde fortsatt et timetall som gav elevene i 7-årig folkeskole bortimot 2 års mindre skolegang enn landsgjennomsnittet. Dette måtte rettes opp før kommunen kunne innføre 9-årig skoleordning, og kunne bare gjennomføres ved at elevene gikk hver dag istedenfor annenhver. Klasseromsbehovet ville da bli atskillig større, og skulle dette løses samtidig som elevtallet fortsatte å øke i samme tempo som tidligere, måtte det tenkes i andre baner enn å utvide Rud skole ytterligere.

Alt i 1960 ble derfor planer utarbeidet for å dele opp Rud-krets og bygge nye kretsskoler som både kunne avlaste Rud og gi rom for nødvendig utviding av timetallet. Men først i 1966 kunne gjennomføringen starte opp. Da ble Fjerdingby skole tatt i bruk. Hvor plasskrevende gjennomføringen av den nye skoleordningen samtidig med økningen av elevtallet var, illustreres best ved det faktum at Fjerdingby fra første dag ble fylt med 18 klasser, og enda sto Rud igjen med 500 elever fordelt på 18 klasser.

Elevbølgen ved Rud hadde kulminert, men først året etter da Løvenstad skole ble ferdig, kan vi si at den var endelig over. I nærmere 10 år hadde den vart, og for oss som levde midt oppe i det, vil denne tiden stå som en både spennende og minnerik periode i skolens historie.

Rælingen bibliotek

Tom Bengtson, elev fra 1956 til 1963.

Elevminner

Lærerstaben i 1957. Fra v.: Andreas Bergersen, Anna Reistad Stabel, Olaug Aaraas (Espe), Olav Tveter, Unni Vestrheim, Ingeborg Brustad, Olga Mork, M. E. Bugge.

Første gang skoleklokkene på Rud ringte inn for mitt vedkommende, var en fin augustdag for 31 år siden. Det var sol og godvær da jeg sammen med mor, spent og nervøs nærmet meg skolegården. Vi hadde jo tidligere vært på skolebesøk når vi ble «skrevet inn» – så alt var jo ikke helt ukjent. At vi hadde fått fru Mork som «frøken» ble av de fleste omtalt som svært positivt.

Vi hadde fru Mork de tre første årene, og alle som kjente henne er nok enige i at dette var den beste start vi kunne få på vår skolegang. Hun var alltid blid og omsorgsfull, og godt likt av elevene.

Da vi startet i første klasse var det bare én fløy på skolebygningen. Men i et område med økende utbygging (alle fra Fjerdingby gikk den

gang på Rud) skulle det vise seg å bli for trangt om plassen etterhvert. Skolen måtte påbygges. I femte, mens den nye skolefløyen var under utbygging, måtte vår klasse, samt parallellklassen vår, gå på ettermiddagen. Vi startet når de øvrige elevene gikk hjem, og på høst- og vinterkvelder ble det bekmørkt før vi sluttet på skolen. En noe uvanlig situasjon for en 11-åring, men med godt mot fra både elever og lærere kom vi oss vel igjennom den perioden også.

Stort sett var det et godt forhold elevene imellom også den gangen på Rud. Selvfølgelig kunne det bli en og annen «slosskamp» når noen var uenige i noe, men som regel ble man raskt venner igjen og skiltes med et håndtrykk.

I fritida ble ikke skoleplassen brukt så mye til lek som idag. Men hver torsdag var det øvelse i «guttemusikken» som det het den gang. Øvelsene foregikk i sløydsalen før den nye fløya med gymnastikksalen kom. Ellers var vi mye og hoppa i Skoleskytten, hvor det var hoppbakke med start helt oppe på Øvre Rælingsveg, og slett ingen balløkke!

Mange minner knytter seg til Rud skole og de første årene fra 1.–7. klasse. Mange hyggelige lærere og medelever, noen tunge stunder, men de fleste lyse og hyggelige. Slik har det vært og slik vil det nok fortsatt være. Måtte jeg bare håpe og tro at elever og lærere i nåtid og ettertid får oppleve Rud skolemiljø like positivt og hyggelig som vi fikk.

Hilsen Tom G. Bengtson, B-klassen

Ved overleveringen av Rud skoles annet byggetrinn 24/10 1962 og femtiårsjubileet.

Minner fra gamle Rud skole

Ved lærer Olga Mork

Det var en februardag i 1927 jeg gikk mot Rud skole for første gang. Jeg skulle vikariere for lærer Gunnar Tangen og skulle orienteres før starten neste dag. Ovenfor skolebygningen hørte jeg for første gang sangen: «Jeg snører min sekk, jeg spenner mine ski». De sang så det ljomet i et av klasserommene. Da jeg hadde fått vite det jeg skulle, gikk jeg opp i annen etasje hvor frøken Kirsten Bye holdt til. I langrommet innenfor gikk fru Elverhøy og datteren og sang og vasket etter skolen. Det ble opptakten til en lang og lykkelig arbeidsdag for meg.

Rud skole besto den gang av den opprinnelige to-etasjes hvite trebygning, nokså lik den på Holt skole. I første etasje holdt Per Mork og M. E. Bugge til. Dessuten var det et lite rom som ble brukt til materialrom og lærerværelse. Utenfor var en nokså stor gang med trapp opp til annen etasje. Mest bemerkelsesverdig ved den gangen var et vindu til høyre for trappen, og med det vinduet var det omtrent som med hin mann i sagaen som mistet hodet fordi han sto så lagelig til for hogg. Mer enn en gutt som bukket høflig for sin lærer, satte stumpen gjennom den ruta. Men jeg skal aldri glemme den undertrykte fryden i et par gutteøyne, da en høytidelig far en 17. mai gjorde akkurat det samme.

Annen etasje hadde opprinnelig vært lærer- og lærerinnebolig. I 1927 var de flyttet ut. I stedet var det blitt to klasserom, hvor frøken Bye, nå fru Bråstad og fru Hanna Ruud holdt til, og så bodde vaktmester Elverhøy der.

På den andre siden av skoleplassen sto den lille brune bygningen som i 1918 egentlig var satt opp til gymnastikksal. Nå var den delt i to rom. I det ene holdt Gunnar Tangen til. Det andre ble min arbeidsplass de første årene.

Mye var annerledes med skolen og skoleordningen den gang. I 1927 og de nærmeste årene utover var det ca. 300 barn ved Rud skole, delt på 12 klasser. 5 klasser var parallelldelt og to var samlet. De kunne da ofte bli temmelig store. Fru Ruud hadde en gang 39 førsteklassinger. Tangen hadde i flere år en klasse på 40 elever. Men så var loven den

gang annerledes enn nå. Barnetallet i klassene skulle maksimum være 35, men det var anledning til å øke til 40 uten å parallelldele. (Nå er maksimumtallet satt til 30 og i 1. og 2.klasse kan en ikke gå over det) i parentes bemerket synes jeg et framtidsmål burde være ikke 1 over 20 i første-klasse iallfall.

I 1927 og enda i mange år fremover tok skoleåret til 1. mai. Til å begynne med syntes jeg det var forunderlig og rart og fremmed, men som jeg kom til å like den ordningen. Eksamen med alt presset da fikk vi i april, før varmen satte inn og gjorde barn trette og slappe. Jeg tror det var en fordel. Og så fikk vi en rolig arbeidstid de to siste månedene og ble skolevante. Når de så kom igjen etter sommerferien var det nesten som å ta fatt med en annen-klasse. og så var barna eldre. De skulle ha fylt 7 år før 1. juli. Det var ingen dårlig ordning. Vi kom iallfall lenger i 3. klasse i regning den gang enn vi gjør nå. Og jeg vet lærerne som hadde 7. klasse syntes det ble forskjell der da innskrivningsalderen ble senket.

Skoletiden var ikke så lang de første årene jeg var her. Småskolen hadde 15 uker om året, storskolen hadde 19. Og dermed fikk vi så god tid. Mer enn en gang kunne bestyreren si: I dag er det så fint vær – nå tar vi med ungene og drar til skogs – vi har tid til å ta det igjen. Jeg kan huske en slik tur. Det var barfrost og sol og vi gikk med barna forbi hoppet i Stormyra og over skogen mot den gamle kongsveien og kom ned ved bedehuset. Jeg kan ennå høre knuspringen av barneføtter mot frossent gress.

På litt lengere turer var jo bare storskolen med. Vi var gjerne på skogplanting hvert år. Fylkesskogmester Dons Hansen eller Jørstad var med som sakkyndige. Jeg har hørt siden at det vokste visst ikke så svært godt etter oss, men jeg håper at barna fikk ærbødighet for skog og mark, og det må da være verdifullt. – Og så var det fellesturer med storskolen på ski. Til Ramstadslottet eller over Ihleseter om Olaputten til Ramstadsjøen. De hadde nok ikke så fint utstyr ungene den gang som nå. Per Mork hadde alltid med en pose full av remmer og hyssing på slike turer. For det hendte noe bestandig – et eller annet som skulle bøtes på. Vaktmester Ole Elverhøi var gjerne med og til stor hjelp på disse turene.

17. mai var det fest på skolen den gang som nå. – Foreldrene hadde gjerne med ekstra god mat den dagen. Kaffe til de voksne og sjokolade eller melk til barna sørget tilsynet for – 50 øre for de voksne og 25 øre for de små så vidt jeg husker, og så fordelte de seg i hver sine klasserom

til festmåltidet etter at toget var ferdig. Og så lekte vi på skolegården til langt mot kveld. Og vi hadde juletrefester. Bevertningen var den samme som 17. mai. Det var dører mellom klasserommene i 1. etasje. Så sto juletreet i et av rommene. Og ellers flommet vi utover hele skolen.

I 1929 ble en fløy bygget til skolebygningen og vi fikk 4 store, deilige, nye klasserom, og de klassene som hadde holdt til i den brune bygningen flyttet nå inn i hovedbygningen. Mine klasser hørte til dem som kom inn. «Her er materialer for mange penger,» sa en liten pjokk, han satt og så seg om i det nye klasserommet. – Han var forresten litt av en materialist den samme lille gutten. Vi hadde om døperen Johannes i bibelhistorien. «Å mye fikk'n for å stå ved Jordan å preke?» spurte småen – «Han fikk ingen ting» – «Gjorde'n det aldeles gratis?» Ja, hva barn kan si – ofte kommer de pussigste ting i religionstimene. Vi hadde Josefs historie og en liten gutt forteller: «Kjerringa te'n Potifar var så slem,» og en liten pike reiste seg og neiet, «Potimor:»

Vi hadde regning i 1. klasse og holdt på med 1+2 – 2+3 – 4+1 – 4+3 osv. og så kom det fra en liten gutt: «Du kan det nok ikke så godt du heller frøken, for du spør så fælt, så.» Litt står det jo stille for en når en liten pike i en regnetime – ivrig opptatt ser opp og sier: «Hva heter skolen?» «Den heter fire den!» (Svaret er selvfølgelig.)

Den mest sannferdige jakthistorie jeg har lest fikk jeg av en gutt i 3. klasse. (Oppgaven var at de skulle skrive om en tur.) Jeg kan den ordrett den dag i dag:

Jeg var hos onkel i Odalen.
Så gikk vi en tur i skogen.
Så fløy det en rev over veien.
Onkel gikk hjem etter bikkje og børse.
Onkel så aldri reven mer.

Nå hører jo litt skryt og overdrivelse med til jakt og fiskehistorier. En liten jente skulle nok bli bra, slik slutter fortellingen om en fisketur: «Og så fikk jeg tre abborer, men da jeg kom til Vestersund møtte jeg Vidar, og da sa jeg at jeg hadde fått fem, for jeg syntes at tre hørtes så lite ut.»

Og så lakket og led det til krigens år. Barna var på skolevei en fryktelig 9. april da tyskerne bombet Kjeller. Instinktmessig hadde de søkt dekning. Per Mork gikk opp på skolen da det braket som verst for å se etter barna, men ingen var kommet fram dit. Vonde år, hvor vi prøvde så godt vi kunne å gi barna trygghet sammen med oss. Jeg kan

huske jeg satt og leste eventyr for hele ungeflokken under flyalarm. Jeg selv var ganske nummen ved tanken på hva som kunne skje. Men jeg merket ikke skrekk i flokken, de var opptatt av eventyret.

En gang hendte det jo under bombeangrep på Kjeller at ikke få bomber falt her i Rælingen og vi så bord og planker og jord sprute til værs. «Er det farlig?» sa de små. Hva skal en si? «Langt i fra,» sa jeg, «de skal ikke ta oss, men vi skal stå her inntil veggen.»

De store var jo ikke så lette å narre. En pike i 6. klasse ble helt hysterisk, og så ble de små redde. Så mange unger har jeg aldri hatt i armene, for å få stå inntil frøken var så underlig betryggende. Da det så ble opphold i bombingen fór vi til skogs med de klassene vi hadde, og der ble de rolige. Jeg har notert i dagboken: «18. november kl 1100 ble Kjeller angrepet av tunge amerikanske bombefly, ca. 90. 11 bomber falt 200 à 300 m fra skolen. Til skogs med barna etter eksplosjonen. –12 grader. Lite snø, godt å gå.»

Et annet sted har jeg notert «Natt til 29. april mellom 1 og 3 – angrep britiske bombefly Kjeller. Bjørg, Reidun, Oddvar Egil og Odd Asbjørn møtte på skolen. De andre sov etter våkenatten i kjellerne.

1942 var det året vi lærerne ble sagt opp og ansatt igjen, jeg hadde nær sagt annenhver dag. Så stengte nazistene skolene og så åpnet de igjen, og så fikk vi brenselsferie en måned. Alt var nokså mye rot. Jeg holdt skole med mine elever hjemme i spisestua og Per Mork gikk frekt opp på skolen. For, sa fru Elverhøy, det er jeg som bestemmer om det skal fyres. Og det pågikk en del innsamling til avskjedigede lærere.

En dag da jeg kom på skolen lå det 13,29 kr på kateteret mitt og klassen så lykkelig og glad opp på meg. Pengene var samlet inn til meg. Jeg tok imot dem, men sa jeg ville svært gjerne kjøpe en ting til minne, og i en riktig fin utgave av «Familien på Gilje» står det: «Fra din klasse 1942.»

Vi skal ikke ha kaker til jul, sa en liten gutt et år, for vi har sukker, men så mangler vi alt det andre. Og vi skal ikke ha gaver. Vi har bestemt oss for det. Men jeg gler meg til jul allikevæl.» – Heter det ikke: «Uten at I blir som barn . . .»

Og så brente skolen natt til 26. januar 1943. «Det blir vel aldri mer skole nå vel,» sa en liten pjokk noen dager etter. Han så nok fram til fullkommen frihet. Nå, skole ble det jo, men den første Rud skole var borte for bestandig.

Vi hadde det godt vi som var der. Vi lærerne, vet jeg, hadde det godt på skolen, og jeg håper elevene hadde det. Det kom en tidligere elev

innom meg for et par år siden. Han varmet mitt hjerte ved måten han snakket om sin gamle skole på. Og så sa han noe: «Og så det deilige klasserommet vi hadde.» Og jeg sa: «Si det en gang til.» Han ble litt forvirret. «Ja, men det var da vel det?» «Husker du ikke stolpene som sto langs etter rommet og støttet opp taket?» «Nei.» «Husker du ikke de umalte veggene?» «Nei.» «Husker du ikke hvitmalingen nederst på vinduene heller?» «Nei.» «Hva var det som var så deilig da?» «Syrenene kom inn gjennom vinduet til oss om våren, og så satt vi på trappen utenfor i sola.»

Tja, skolestua og læreren. – Er det slik at der læreren er som han skal, der er skolestua deilig selv om den ikke er fullkommen? Er det slik at der Bård skolemester holder til er det en god skole selv om det heter omgangsskole? Ja, er det så, da legger det et ansvar på oss lærere så en kan bli redd.

Jeg kan trygt si at vi har arbeidet ved Rud skole, selv om vi ikke har vært Bård skolemester allesammen.

Men vi hadde en gang en ved Rud skole som var det jeg tenker på, fru Hanna Ruud, skolens første lærerinne, et stort menneske, en god kollega, en fremragende pedagog. Hun rakk i alle fall opp. De av dere som har kjent henne vil forstå meg. Takk.

Olga Mork

Skolebestyrere/rektorer ved Rud skole, 1912–1987

Per Mork 1912–1943
Gunnar Tangen var lærer ved skolen fra 1925 og fungerte som skolebestyrer fra 1955–1958.
Magnar E. Bugge var lærer ved skolen fra 1919–1965, og fungerte som skolebestyrer første halvår 1959.
Leiv Teigland 1959–1961.
Helge Storsveen 1961–1966.
Knut Erik Fiane 1966–1970.
Ingeborg Brustad 1970 – nåværende rektor.

Anna Reistad Stabel

Anna Reistad Stabel, mangeårig lærer ved Rud skole, ble født i 1905 i Lund, Rogaland. Hun kom til Rælingen i 1934, og ble ansatt ved Rud i 1941.

Hun hadde hovedsakelig småskole og tekstilforming, og var tilsynslærer i forming gjennom en årrekke.

Hun forteller om vanskelige kår under krigen, og særlig etter at skolen brant. Å holde skole på forskjellige steder var ingen ønskelig arbeidssituasjon. Hun forteller om gleden som kom til uttrykk da den nye skolen endelig var et faktum. Det som gjorde at en holdt ut, var at en hadde noe å se fram til.

Anna Reistad Stabel sluttet som lærer i 1973, og har i de etterfølgende år bodd i sitt hus i Skoleveien. Hun ser tilbake på mange strevsomme, men også gode arbeidsår ved Rud skole.

Anna Reistad Stabel tar avskjed med skolen 22.6. 1973. Fra v.: Teigland, Brustad, Stabel, Ingvaldsen (skolestyreformann).

Anton B. Leere.

Rud Skolekorps

Rud Skolekorps ble stiftet 11. april 1930, og er dermed inne i sin 58. sesong. Korpsets navn var opprinnelig Rælingen Guttemusikkorps, men som årene gikk og Rælingen fikk flere skoler, var det naturlig å endre navnet til Rud Skoles Guttemusikkorps. Når så jentene også fikk innpass i korpset, ble navnet endret til det nåværende Rud Skolekorps. Korpsets stiftere var tilsynsformann Trygve Aarmo, Gustav Bjørnson, lærer Gunnar Tangen og skolestyrer Per Mork. Disse ildsjelene fikk greie på at Rælingen Musikkforening skulle nedlegge sin virksomhet. Instrumentene, 25 i tallet, med noter og tilbehør ble overtatt for totalt kr. 900,–. Beløpet skulle betales med halvparten, kr. 450,–, ved overtagelsen, kr. 300,– i mai 1931 og resten i mai 1932. Beløpet ble finansiert på følgende måte: Alle elevene, faktisk 300 i tallet, fikk brev med hjem med anmodning om å betale 10 øre hver til startkapital. Kr. 100,– ble bevilget av Rælingen kommune og kr. 200,– ble lånt i Lillestrøm Sparebank med kommunen som garantist.

Korpsets første dirigent var den meget dyktige og musikalske Thv. Fuglesang godt støttet av Gustav Bjørnson, som hjalp til med førsteopplæringen. Senere var Harald Jahr formann i mange år før krigen.

17. mai 1931 gikk barnetoget ut fra Rud skole med korpset i spissen for første gang. De var iført flunkende nye uniformer, marineblå bukser, hvite bluser og skyggeluer. Regnet høljet ned som aldri før. Dryppende våte kom de tilbake og mødrene satte igang med pressing av bukser og stryking av bluser, for at korpset skulle kunne spille på Nordby skole om ettermiddagen, et oppdrag Fjerdingby Skolekorps har overtatt etter at de kom til.

I mange av disse første årene spilte korpset i 1. mai-toget i Oslo, og det var godt betalt, og det ble stilt lastebil til disposisjon for kjøring fram og tilbake. Et morsomt trekk ved 1. mai spillingen i Oslo var følgende: Rud Skolekorps var vant til å spille meget høyt på grunn av Rælingensskogen som fanget opp lyden. Videre var det mer grisgrendt mellom husene enn i dag. For å kunne høres mest mulig, var derfor korpsets spillestyrke meget høy. Når korpset så kom til Oslo og spilte i de trange bygatene ble det en voldsom gjenklang. Korpset fikk stadig

Rud skoleguttemusikk i spissen for 17. maitoget i 1955. Ruten gikk langs Nedre Rælingsvei.

beskjed om å hysje seg ned fordi man ikke hørte andre korps enn Rud, men dette varte kun noen få sekunder inntil musikerne glemte seg bort, og snart var styrken like høy som det korpset var vant til fra Rælingen. Dette gjentok seg år etter år.

Korpsaktiviteten opphørte ved krigsutbruddet i 1940. Korpset hadde fått nye uniformer til 17. mai 1940, men fikk jo ikke brukt dem da. Dog ble det arrangert en utflukt til Rælingsskogen, det var jo ikke forbudt enda, hvor korpset marsjerte ut fra Rud skole i fulle uniformer. Foran musikken gikk Per Mork og Harald Jahr med skolens kaffekjele tredd inn på en staur, og bak gikk mødre med nistekurv. De marsjerte fra Rud skole utover gamleveien og opp den gamle kongeveien. Små og store sluttet seg til underveis. «Det er som et stort 17. mai-tog,» sa ei lita jente.

I 1942 brant så Rud skole ned, og det meste av instrumentene og en del uniformer, samt korpsets arkiver strøk med. En protokoll fra mødreforeningen var imidlertid hos fru Mork, og er derfor blitt bevart. Med 1945 kom freden, men først i 1948 klarte man å komme i gang igjen. Erik Sørlie og Odvar Sæter gikk fra hus til hus der man visste at guttene hadde vært med i musikken, fikk inn de av instrumentene som unngikk brannen på Rud skole, og startet opp fra bar bakke igjen.

Erik Sørlie ble første formann etter krigen, og Oscar F. Olsen fra

Olga Mork hedret av skolekorpset for sin innsats i mødreforeningen gjennom mange år.

«Concordia» ble dirigent. Han ble avløst av Andreas Bergersen, som vel må sies å være den som har arbeidet lengst som dirigent i korpset. De etterfølgende dirigenter var så i rekkefølge Tor Bjørnholt, Erik Hagen, som var dirigent i jubileumsåret 1970, Jan Fransen og deretter Erik Hagen igjen, før Arne Engesvold som var dirigent da korpset fylte 50 år. Arne ble avløst av Tore Willadsen Wirum i 1984. Fra og med denne sesong har vi felles dirigent med Fjerdingby Skolekorps. Han heter Per Arild Olsen og er fra Lillestrøm.

Medlemstallet i Rud Skolekorps har variert en del opp igjennom årene. Da korpset var 40 år i 1970 hadde det 58 medlemmer og da det var 50 år var medlemstallet 63. I den senere tid har medlemstallet sunket en god del slik at vi i dag kun er 26 medlemmer inklusive aspiranter og drill. Årsakene til medlemssvikten kan være mange, men det som har spilt størst rolle er den store utviklingen av fritidsaktiviteter vi har opplevd i de senere år. Styret i korpset har i samråd med foreldrene tatt konsekvensen av den sviktende medlemstilslutningen, og innledet et meget nært samarbeid med Fjerdingby Skolekorps. De er også inne i en

lignende situasjon som oss, men ikke på langt nær så alvorlig, da de rekrutterer fra både Fjerdingby og Nordby skoler.

Fra starten av sesongen 1986/87 har vi spilt sammen med Fjerdingby Skolekorps, og det er vel tvilsomt om Rud Skolekorps hadde eksistert i dag hvis vi ikke hadde hatt samarbeidet med Fjerdingby. Samarbeidet med Fjerdingby gjør at vi i dag kan se forholdsvis lyst på situasjonen, og kanskje vi om ikke lenge er tilbake der vi startet med et Rælingen Skolekorps.

Rud Skolekorps har i dag 3 æresmedlemmer. De er fru Sæther, fru Hermansen og herr Hermansen. Fru Mork var også æresmedlem for sin innsats i mødreforeningen fra starten og i en årrekke.

Rud Skolekorps har arrangert 4 kretsstevner i henholdsvis 1959, 1970, 1974 og 1980. Korpset har også vært utenlands en rekke ganger. Høydepunktene er England, Hellas og Italia.

Ellen Moberg, leder av samarbeidsutvalget ved Rud skole

Som leder av samarbeidsutvalget på Rud, ble jeg bedt om å skrive noen ord i festskriftet. Dette er en oppgave jeg med glede takker ja til. Medlemskapet i skolens øverste organ har medført at jeg ofte har gjort meg tanker om Rud som skole og arbeidsplass. Jeg har ikke sjøl vært Rud-elev, men jeg har en datter som har vært det, og jeg kan som mor trygt si at jeg er glad og takknemlig for at hun fikk en så god skolestart.

Det har til sine tider vært sagt om Rud-elevene at de kanskje ikke er Rælingens flinkeste i matte og norsk. Jeg personlig tror ikke at kunnskapsnivået blant Rud-elevene er noe dårligere enn ellers i bygda, men at de til gjengjeld er trygge, lojale, harmoniske og samarbeidsvillige, og dette er kvaliteter som kanskje betyr vel så mye i det lange løp. Det positive, sosiale miljø som preger Rud er nok det første folk merker seg, og dette kvalitetsstempel er noe som preger alt og alle ved Rud.

For oss som ikke har den daglige gange på skolen, men som stikker innom en gang i blant, blir jeg gang på gang slått av atmosfæren på lærerværelset, i korridorene og på skoleplassen. Det er fredelig her på Rud. Lun, trygg og rolig ligger hele skolen der og liksom sier:

«Javel, jeg er kanskje Rælingens styggeste hus. Uformelig og tung ligger jeg der utpå pynten og skuer utover Lillestrøm, men inni meg, inne i denne stygge betongskrotten banker et varmt hjerte. Banker for barna, foreldrene, lærerne og alle andre som har sine oppgaver her.»

Fra samarbeidsutvalget vil jeg gjerne få ønske alle til lykke med jubileet og få takke for mange års godt samarbeid. Lykke til i det videre arbeidet på skolen med ordene:

BEVAR DEN GODE ÅNDEN!

Mange hilsner Ellen Moberg

Ingeborg Brustad, rektor i jubileumsåret:

Slekt skal følge slekters gang

Endelig sto Rud skole ferdig høsten 1912. Valg av tomt hadde skjedd under sterk dissens, fordi mange mente at vannforsyningen til dette stedet ville bli både vanskelig og kostbar. Men herredsordføreren, ingeniør Wessel, kjente til Susebekkens muligheter. Så ble tomta kjøpt og vannledningen lagt. Ned gjennom tidene har så Susebekken med Skoledammen og tilliggende områder vært sterkt knyttet til Rud, selv om funksjonen til dette «vassdraget» har endret seg i årenes løp. Drikkevannskilden er blitt undervisningskilde og lekeområde.

Den nybygde skolen fikk to klasserom i første etasje, og 120 elever ble fordelt på fem klasser. Læreren underviste i storskolen (de tre øverste klasser) og lærerinnen tok hånd om småskolen. I annen etasje på skolebygningen ble det innredet bolig for læreren med tre rom og kjøkken – og for lærerinnen med et rom og kjøkken.

Vel var timetall, lønn og boligflate forskjellig for de to lærerne som staket ut kursen her på Rud, men i sitt virke for barn og unge i og utenfor skolen der ruvet de likt. Både Hanna Lien (senere Hanna Ruud) og Per Mork var store lærerpersonligheter. De satte sine spor, og det kjennes trygt å finne tilbake til dem også idag.

Hanna Ruud, den første formann i Rælingen tuberkuloseforening, ildsjelen i innsamlingsaksjonen for Rud skoles guttemusikk-korps, huskes i vår hverdag gjennom de mange små sannhetskorn som lever etter henne. («Det formidles mye lærdom fra en stor til en liten hånd.» «Barn blir urolige i sterk vind.»)

Forfatteren, skolestyrer Per Mork, stifteren av det første sangkoret i bygda, har vi nok mest med oss på våre vandringer i marka. Sommer som vinter tok han elevene med ut i naturens store skolestue når lufta inne i «drivhuset» ble kvelende fuktig og varm. Ikke så rart at Rud-ele-

vene rømte til skogs en gang under krigen da den brutale virkelighet kom dem for nær innpå livet. Under de tause bartrærne fant de trygghet og ro, og Per Mork visste hvor han skulle finne dem.

Ved Rud, som ved andre skoler, har det vært lærere innom for kortere tid, mens noen har blitt her mesteparten av sitt yrkesaktive liv. Av den gamle garden møtte jeg lærerne Bugge og Tangen og Tveter, og lærerinnene Agnes Søiland, Anna Reistad Stabel og Olga Mork.

Det var godt å komme som ung lærer hit til Rud og bli tatt imot av Olga Mork. Jeg vil nok aldri glemme velkomstordene hennes: «Vær velkommen til bygda vår. Rælingen kommune er en god kommune og Rud er en fin krets å arbeide i.»

Det ble lærerinnene som kom til å bety mest for meg, ivrige Lærerinneforbundsmennesker som de var med yrkesglede og yrkesstolthet, noen lengre framme på barrikadene enn andre i sin kamp for likestilling i skolen.

Olga Mork ble den som sto meg nærmest, et menneske med klare meninger, men uten skråsikkerhet, belest, men likevel alltid på leting etter ny viten, beskjeden, men aldri redd, hjelpsom, men aldri påtrengende, enkel og liketil, men med stor verdighet. Så lenge hun levde var hun opptatt av Rud skoles virksomhet og sine siste råd ga hun meg bare noen få dager før hun døde. – Et positivt menneske og en god venn.

Hvordan har så skoleutviklingen vært? Ikke nevneverdig annerledes på Rud enn ved andre skoler, tror jeg, skjønt hver skole har vel sitt særpreg.

Fram til 1936 ble det undervist etter skoleloven av 1889 og en plan som bygde på denne loven.

Lærerens oppgave var å formidle kunnskaper, utrede, forklare og kontrollere. Elevene skulle sitte stille og ta imot det læreplanen hadde bestemt i de forskjellige fag på de forskjellige trinn. Stoffet skulle pugges og lagres i hukommelsen. Alle, både evneveike og evnerike, skulle såvidtmulig følge det samme tempo og nå de samme mål. Den som ikke greide det, måtte gå et år til i samme klasse.

Jeg tror ikke at alle Rudelever opplevde skolen som en typisk lærebokskole, en utelukkende puggeskole. Dertil fulgte mange lærere altfor godt med i de nye pedagogiske strømningene i tida. Det synet at barnet og ikke stoffet skulle stå i sentrum, vant stadig flere tilhengere. Men en lov og en plan var jo i veldig stor grad bindende for den undervisning som skulle finne sted, så det store spillerommet fikk ikke lærerne her.

I 1936 kom en ny skolelov. Denne slo fast at folkeskolen skulle få normalplaner med bindende minstekrav, kontrollert avgangseksamen, økt lesetid, strengere regler for klassedeling og organisert gjennomføring av engelskundervisningen. Ferdighetsfagene skulle styrkes, og skolemateriellet skulle bli gratis. Men loven var skuffende svak for elever med spesielle vansker. «For de born som ikkje godt kan fylgja med i den vanlege skulen, skipar skulestyret særskild upplæring når det er løyvd penger til det» stod det. Få kommuner hadde råd til å bevilge nevneverdig til slike formål i de harde trettiåra. Så elever med lærevansker fikk bare den hjelp en lærer kunne makte å gi i tillegg til den vanlige klasseundervisningen.

Normalplanen for Landsfolkeskulen kom så i 1940, og den skilte seg sterkt fra tidligere planer. Hovedlinjene er videreført i de to neste skoleplanene, M74 og M85/87. Normalplanen erkjente at barn har forskjellige evner, anlegg og interesser og la stor vekt på differansieringen. Det var unormalt at barn skulle holde samme tempo og arbeide med stoff av samme vanskelighetsgrad i en og samme klasse. Individuelt arbeid og gruppearbeid fikk derfor stor plass i Normalplanen.

Krigen kom, og den stoppet all skoleutvikling. Normalplanen ble aldri skikkelig gjennomført, mest fordi det aldri ble stilt tilstrekkelige midler til rådighet for en gjennomføring av denne planen. På sentralt hold samlet en seg nå om nye framstøt som skulle resultere i nye lover og planer.

I årene fra 1955 til 1976 hadde vi den epoken da utdannelsessamfunnet for alvor seilte opp. I ingen annen periode er det blitt brukt så mange penger til utbygging av skoler og annen pedagogisk virksomhet som da. Aldri tidligere ble det drevet så planmessig og intens forskningsvirksomhet som i disse årene, og aldri tidligere hadde utdannelsestilbudet omfattet så mange aldersgrupper. Det ble vedtatt lover med vidtrekkende pedagogiske og økonomiske konsekvenser.

I denne tida fullførte Rælingen annet byggetrinn på Rud, bygde barneskolene Fjerdingby og Løvenstad, og ungdomsskolene Marikollen og Sandbekken – et kjempeløft for kommunen.

I 1959 kom den første felleslov for by- og landkommunene. Den hadde bestemmelser både for 7-årig og 9-årig skole, og lovgrunnlaget for enhetsskolen var dermed lagt. Denne loven slo også fast at kommunene hadde ansvar for å tilrettelegge undervisning for elever som ikke kunne følge med på skolen. Vi fikk støtte-timer og hjelpeklasser, og den pedagogiske psykologiske tjenesten ble utbygd. Nye skoleplaner ble utarbei-

det. Plan for hjelpeundervisning og plan for forsøk med 9-årig skole. I 1969 kom så Lov om grunnskolen, og i 1974/75 hadde alle kommuner i Norge innført 9-årig grunnskole. Vi sendte vårt første ungdomskull til Marikollen høsten 1970. – Den nye grunnskoleloven ble ikke gjort gjeldende før 1. juli 1971. Denne høsten innførte vi også ny Mønsterplan for grunnskolen.

Lover og planer staker ut kurs og gir rammer. Elever og lærere vever det mangefargede skolebilde bit for bit. Små hendelser og store begivenheter, gleder og sorger, seire og nederlag for enkeltmennesker gir bildet et utallighet av nyanser.

Vi har en skolelov idag som slår fast at alle elever har rett til opplæring i samsvar med de evner og forutsetninger de har.

Vi innfører en ny mønsterplan, M 87, som i enda større grad enn tidligere planer, understreker behovet for tilpasset opplæring.

I alle klasser – innenfor alle fag – må stoff velges og legges til rette med tanke på de ulike forutsetninger en har i enhver elevgruppe. Med det undervisningsutstyr og det rammetimetall en rår over idag, er det slett ikke dette som er det vanskeligste for oss. Det det alltid skorter på er tid for hver enkelt elev, tid til å lytte, tid til å snakke, tid til å være medmenneske der og da når barnet trenger det.

Barnet er ingen voksen i miniutgave. Det har sin egen livsform, og denne egenartede utviklingsbestemte livsform må vi akseptere hvis vi ikke vil ta barndommen fra barnet.

Jeg ønsker til slutt alle Rud-venner hjertelig til lykke med 75-årsjubileet og uttrykker ønske om en varm og barnevennlig skole for alle nye slekter.

Ingeborg Brustad

Rud skole i dag

Skolen har i dag 196 elever fordelt på 11 klasser. I de senere år har det stort sett vært to klasser på hvert trinn, med unntak enkelte år. Inneværende år er det én klasse på 2. trinn. For tre år siden ble det bestemt at grensen for elevtallet i klassene skulle være 28, og dette ble hilst som en gledelig utvikling. Det er imidlertid ikke så store klasser på 4., 5. og 6. trinn, i så måte er vi heldig stillet. En registrerer et stadig økende behov for voksenkontakt blant elevene, men det rammetimetallet skolen rår over, gir ikke særlig store muligheter til deling i grupper med egen lærer. Fra og med denne høsten huser skolebygningen en førskoleklasse på 18 elever. Det er første gang alle 6-åringer i Rud skolekrets har hatt et førskoletilbud. Elevtallet skal her ikke overstige 18, de øvrige 6-åringer som sokner til Rud skole får tilbud i Lilleborg barnehage og i modningsgruppe på Løvenstad.

Skolen er inne i en ombyggings- og oppussingsperiode. Første fase i denne prosessen er vi ferdige med, den omfattet lærerværelse med garderober og toaletter, arbeidsrom, kontorer og tannlege/legerom.

I skrivende stund holder en på å avslutte annen fase, som omfatter

underetasjen i den gamle fløy. Det gjenstår å få pusset opp klasserom, korridorer, samt utvendig maling. Rud skole koster penger for tiden, men dette arbeid er nødvendig etter 30 års bruk. Selvsagt har vedlikehold også skjedd tidligere, og spesielt i senere år da bl.a. vinduer er blitt skiftet ut.

Romproblemene har i senere tid ikke vært store, men det medfører mange praktiske ulemper når oppussing av spesialrom blir forsinket slik tilfellet er i høst. Et par grupperom til spesialundervisning og smågrupper hadde vært ønskelig, men det åpne mediateket i 2. etasje benyttes i stor grad til slik undervisning. Dessuten innredes i høst et datarom i det gamle tannlegerommet. Dette kan etterhvert også brukes til smågrupper.

Fra og med dette skoleåret innføres ny mønsterplan, M 87, på 1. og 4. trinn. På de øvrige trinn er det mønsterplanen av 1974 som gjelder. Neste høst skal 2. og 5. trinn ta i bruk den nye mønsterplanen, og så står 3. og 6. trinn for tur i 1989.

Lokale læreplaner skal utarbeides for alle trinn etter hvert som M 87 innføres. I dette arbeidet får lærerne råd og hjelp fra det pedagogiske veiledningskontoret som holder til på Løvenstad.

Integrert undervisning og klassemiljøutvikling er pedagogiske ideer en går inn for ved Rud skole i dag. Det tas sikte på å utvikle elevene til å ta ansvar for egen læring og til å fungere godt i en større sosial sammenheng.

Skolens lærerpersonale har i fellesskap utarbeidet en plan som skal være retningsgivende for arbeidet ved skolen. Det overordnede mål for all virksomhet er gjeldende skolelov og mønsterplan. I tillegg til dette overordnede mål, er det satt opp en visjon for vår skole som lyder slik:

> Optimal utnyttelse av menneskelige og materielle ressurser. Effektivisere undervisningen for hver enkelt elev.

Videre inneholder planen både langsiktige og kortsiktige mål. Fire områder har pekt seg ut som viktige å videreutvikle:

a) elevtilpasset opplæring
b) lokalt læreplanarbeid
c) organisering av læremidler
d) samarbeid hjem/skole

Dette er saker som et samlet lærerpersonale har gått inn for og forpliktet seg til å arbeide med i inneværende år og i de nærmeste 2–3 år. Positivt i denne forbindelse er det at det er avsatt tid til samarbeid når det gjelder innføring av ny mønsterplan og utarbeidelse av lokale lære-

planer. Det er første gang i skolens historie at lærerne opplever å få tildelt en slik ressurs. I en tid som samfunnet endrer seg på mange områder, er det viktig at skolen får en sjanse til å følge opp og tilrettelegge undervisningen slik at elevene har størst mulig utbytte av den.

Olaug Espe

Skolens personale 1987/88:
Ingeborg Brustad, rektor
Olaug Espe, undervisningsinsp. Klassestyrer for 1a
Inger Eeg Krieg, formingslærer
Tore S. Steen-Gundersen, klassestyrer for 1b
Eivor Kildal, klassestyrer for 2. klasse
Evelyn Gorset, timelærer
Gunvor Tvete, klassestyrer for 3a
Ingunn Finvold, klassestyrer for 3b
Bjørg Sandhals, klassestyrer for 4a
Geir Grimstad, klassestyrer for 4b
Anna Strines Isaksen, timelærer
Hanne Johnsen, klassestyrer for 5b
Hanne Treimo, klassestyrer for 6a
Asborg Teigen, klassestyrer for 6b
Marit Jacobsen, førskolelærer
Ingunn Haugland, assistent i førskolen
Torill Øyre Westby, timelærer
Øivind Sand, timelærer
Marit Oppedal Tjelta, førskolelærer
Unni Karlung, assistent

Kontor: Else Helgesen

Vaktmester: Bjørn Dystland

Faste vikarer som er tilknyttet skolen:
Brit Ellefsen, Turid Olstad, Kristin Flaten, Marit Bergerskogen.

Rengjøringspersonale: Faste rengjøringsdamer er Gerd Sæther og May Udnæseth.

Tannlegekontor: Tannpleier Tove Bakken, tannlege Karin Sannebro, tannlege Ivan L'Estrange, tannlegesekretær Karen Thea-Schøyen.

Legekontor: Skolelege Rune Stenslet, helsesøster Kari Persenico.

Rælingen bibliotek

Fra lærerværelset. Fra venstre rundt bordet: Ingeborg Brustad, Anna S. Isaksen, Geir Grimstad, Synnøve Wålbakken, Tore S. Steen Gundersen, Olaug Espe.

Fra lærerværelset. Fra venstre rundt bordet: Gunvor Tvete, Evelyn Gorset, Ingunn Finvold Johansen, Inger Eeg Krieg (bak), Turid Olstad, Asborg Teigen, Eivor Kildal, Bjørg Sandhals.

Råd og utvalg ved skolen i jubileumsåret:

Samarbeidsutvalg:

Leder Ellen Moberg
Nestleder Geir Grimstad (varamann Hanne Treimo)
Olaug Espe (varamann Anna Isaksen)
Sekretær Ingeborg Brustad
Bjørn Dystland (råd for andre tilsatte)
Marius Ragnem (elevrådet)
Jannicke Bredesen (elevrådet)

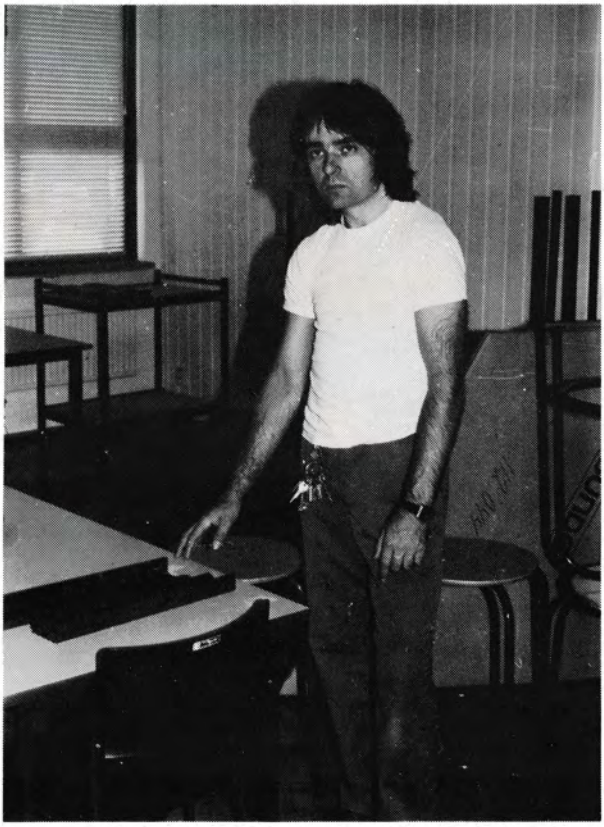

Bjørn Dystland, skolens vaktmester.

Fra lærerværelset: Gunvor Tvete og Evelyn Gorset.

Else Helgesen, skolens kontorfullmektig.

Foreldrenes arbeidsutvalg:

1 a Lisbeth Thoresen – Tove Sæther
1 b Kari Andersen – Eva Pelsholen
2 Brit Bergerskogen – Karin Makedonski
3 a Siri Børresen – Kari Lunde
3 b Lisbeth Thoresen – Aud Funderud
4 a Jan Taftø – Randi Johnsrud
4 b Harriet Taraldsen – Jorunn Skudal
5 a Eva Bergerskogen – Inger Tallaksen
5 b Tuni Westbye – Einar Andreassen
6 a Egil Olsen – Tone Kielbasa
6 b Liv Sollie Hansen – Kari Mette Håkonsen

Lærerråd: Ingunn Finvold, Asborg Teigen, Geir Grimstad.

Elevråd: Marius Ragnem, leder, Jannicke Bredesen, nestleder, Susanne Wilhelmsen, sekretær, Lars Fossum, kasserer.

6. klasse har heimkunnskap i nyoppusset kjøkken. Lærer Hanne Treimo gjennomgår dagens meny.

Årets 6. klassinger

En gruppe 6.-klassinger som er medlemmer av elevrådet, samles til en liten samtale. Det er Kirsti Kielbasa, og Marius Ragnem fra 6a, og Susanne Wilhelmsen og Øystein Østraat fra 6b. Marius er forøvrig leder av elevrådet dette året. Susanne er sekretær.

De blir stilt overfor spørsmålet:

Hvordan er det å være elev ved Rud skole i dag?

Marius: Vi har ganske mye å gjøre nå for tida. Vi får jo ukeplan her på Rud, og vi har arbeid hele uka.

Øistein: I grunnen er det passelig med jobbing hvis du jobber effektivt, og mange i klassen prøver på det.

Kirsti: Vi har jo også en del hjemmearbeid, og når vi er med i sport o.l. blir det ikke så mye fritid til overs.

Susanne: Jeg synes vi lærer ting godt, og jeg tror vi kommer til å ligge bra an når skoleåret er slutt. Da blir det nytt og spennende å begynne på ungdomsskolen.

Kirsti: Men vi trives bra her på skolen, jeg synes det er bra miljø her.

Øystein: Ja, og det er godt klassemiljø.

Marius: Jeg har bodd andre steder før, men jeg vil ikke flytte tilbake.

Øystein: Begge klassene har jo vært på leirskole i høst, og det har vært fint for samholdet i klassen dette året.

Susanne: Når det gjelder skolearbeidet, er det greit å jobbe etter ukeplan. Da kan en planlegge tida litt bedre. En får bedre oversikt på den måten.

Øystein: Jeg liker matematikk og engelsk godt. Og så synes jeg heimkunnskap er kjempegøy.

Susanne: Helt enig med Øystein der.

Marius: Jeg liker matte, norsk og gym. godt.

Kirsti: Jeg liker norsk, heimkunnskap og svømming.

Marius: Nå er det bra at det blir pusset opp, for det trengtes.

Kirsti: Men når Rud skole er blitt fin å se på både inni og utenpå, er vi kanskje forlengst ferdige med ungdomsskolen også.

Fra klasserommene: Klasse 1 a. Evelyn Gorset leser for klassen.

Klasse 1 b.

Fire-generasjonsfamilier

I forbindelse med jubileet ble det etterlyst fire-generasjonsfamilier som har soknet til Rud skole. To familier har tatt kontakt og skrevet ned noen data som får sin plass i dette festskriftet.

Familien Johnsrud:

1. generasjon: Olaf Johnsrud, f. 07.09.1902. Han var elev ved skolen fra 1912 til 1917.

2. generasjon: Ragnar Johnsrud, f. 16.01.1922, elev ved skolen fra den tid tilbygget sto ferdig: 1929 til 1936.

3. generasjon: Tore Johnsrud, f. 06.08.1946, elev ved skolen fra 1953 til 1960, og opplevde å flytte inn i nytt skolebygg.

4. generasjon: Berit Johnsrud, f. 10.03.1972, elev ved skolen fra 1979 til 1985, og Erik Johnsrud, f. 12.04.1977, elev i skolens 4. klasse i jubileumsåret.

Familien Hermansen:

1. generasjon: Nina Johnsen, f. Fjeldstad. Født i 1905. Elev ved Rud skole fra 1912.

2. generasjon: Karin Hermansen, f. Johnsen. Elev ved skolen fra 1933 til 1940. Det var vanskeligheter m.h.t. å få tatt eksamen i 7. klasse, men den ble gjennomført.

3. generasjon: June Blankvannsbråten, f. Hermansen, elev ved Rud skole fra 1955 til 1962, og Lene Hermansen, elev ved skolen fra 1967 til 1973.

4. generasjon: Ailin Blankvannsbråten, elev i 4. klasse i jubileumsåret.

Tre-generasjonsfamilier:

En kjenner til flere familier som i tre generasjoner har hatt barn som elever ved Rud skole. Som eksempler her kan nevnes familiene Hofseth som også er skolens nære naboer, og familiene Kristiansen i Skoleveien og Per Morks vei. Mange flere kunne trekkes fram i denne forbindelse, men i denne publikasjon må det begrenses til dette.

Utgiver: Samarbeidsutvalget. Nr. 2. 1987.

Skolen gir med jevne mellomrom ut sin avis «Rudstikka». Dette er et organ som formidler informasjon om skolens virksomhet til alle hjemmene i skolekretsen.

1.

Frøydis Waaler.

En liten sang til Ruel skole.

Mel. Tordenskjold.

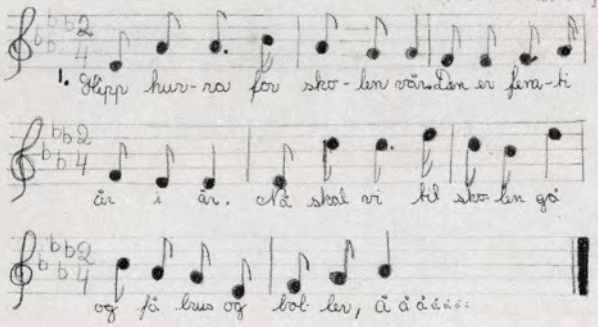

1. Hipp hurra for skolen vår.
Den er 50 år i år.
Nå skal vi til skolen gå,
og få brus og boller, å å å å å å å å å.

2. Den gamle skolen vår brant nå,
brant i 1943.
Det var krig og mye grus,
dårlig skole, hullete.

3. Først i 1945,
ble det fred og [redacted] fritt igjen.
Det ble bygd en skole ny.
rager grønn og fin mot sky.

Ved 50 års-jubileet, 1962.

Sang til Rud skole. Mel. " Ned på Yongstorvets basar.

Iste vers.

Nå er skolen Femti år
og så fort som tiden går,
ifra förste skoleåret og til femte.
Og et bilde slik den var
fikk jeg engang se av far,
og det gikk jeg bort i skapet mitt og gjemte.

2dre vers.

Så i nittenförtitre
brant den gamle skolen ned,
i den mörke natten under " mörketiden ".
Nå er den så ny og flott
og der har vi det så godt,
så den brannen er nok glemt for lenge siden.

3dje vers.

Den er större nå enn för,
og så mye som det gjör
at vi nå har mye större plass å nytte.
Skolen vår er bedre nå
det er bare göy å gå.
Så det er nok ingen her som ville bytte.

4de vers.

Nå i klasse fem vi går
opp i sjette neste år,
og vi håper alle sammen det skal klaffe.
Lekser har vi passe a
så det går nok ganske bra.
Vi skal bruke alt det vettet vi kan skaffe.

5te vers.

Nå vi önsker lykke til
og vi alle synge vil:
Hell og lykke med de årene som kommer.
Og vi önsker alt går bra
Hipp og hipp og hipp hurra,
Måtte alt bli bare vår og lyse sommer.

Øivind Sørensen

Ved 50 års-jubileet, 1962.

Raelingen bibliotek

Vi takker alle bidragsytere som har gjort sitt til at dette festskrift kunne komme i stand.

Jubileumskomiteen.

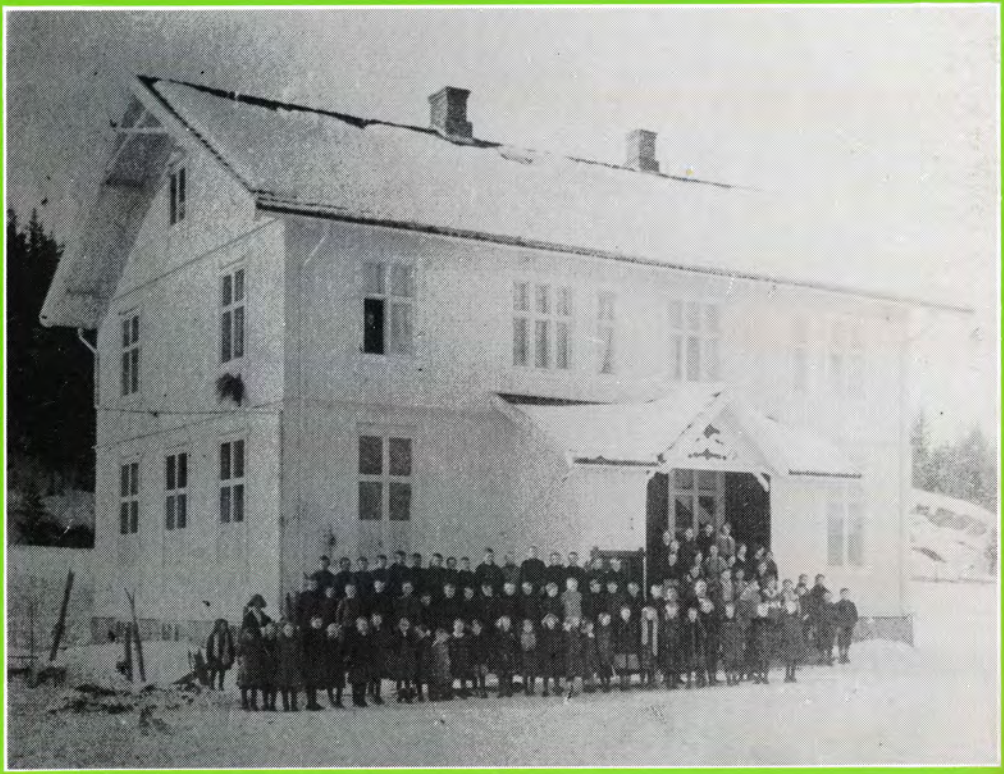

O.K.-Trykk A/S, Fjellhamar.